

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ Л.Г. Буданова
« _____ » _____ 2023 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР

ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ
(ПЕРЕКЛАД ВКЛЮЧНО), ПЕРША - АНГЛІЙСЬКА»

Тема: *Відтворення специфіки фразеологічних одиниць у художньому перекладі (на матеріалі творів Дж. Голсуорі)*

Виконавець: студентка групи ФЛ-201 «М» БОГДАНОВА ЯРОСЛАВА ВОЛОДИМИРІВНА

Керівник: канд. філол. наук, доцент СІТКО АЛЛА ВАСИЛІВНА

Нормоконтролер: _____ (Кондратенко Юлія Вікторівна)

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Кафедра англійської філології і перекладу

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація Германські мови та літератури (переклад включно), перша — англійська

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ на виконання дипломної роботи

Богданової Ярослави Володимирівни

(прізвище, ім'я, по батькові випускника в родовому відмінку)

1. Тема дипломної роботи Відтворення специфіки фразеологічних одиниць у художньому перекладі (на матеріалі творів Дж. Голсуорсі) затверджена наказом ректора від « ____ » _____ 2023 р. № _____

2. Термін виконання роботи: з 2 жовтня по 31 грудня

3. Вихідні дані роботи: Відтворення особливостей фразеологізмів у художньому перекладі – це процес, який полягає в передачі значення, стилістичного забарвлення та образності фразеологічних одиниць з однієї мови на іншу. В роботі слід враховувати стиль письменника, чий твір піддається перекладу.

4. Зміст роботи:

Розділ 1. Концептуальні засади дослідження фразеологізмів у лінгвістиці та перекладознавстві. Розділ 2. Методологія перекладу фразеологічних одиниць

Розділ 3. Специфіка перекладу фразеологізмів у художній літературі на матеріалі романів Дж. Голсуорсі.

5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу:

Додаток А. Типи фразеологізмів; Додаток Б. Наукові та лінгвістичні методи дослідження.; Додаток В. Способи перекладу, використані в роботі; Додаток Г. Таблиця фразеологізмів за кольоропозначенням (приклад з творів Дж. Голсуорсі)

6. Календарний план-графік

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1	Підготувати та узгодити розширений план-конспект дипломної роботи.	до 16.10	
2	Підготувати чорновий варіант роботи	до 20.11	
3	Урахувати рекомендації наукового керівника, опрацювати та внести результати додаткових досліджень, що проводилися під час переддипломної практики, підготувати чистовий варіант роботи.	до 27.11	
4	Оформити чистовий варіант роботи та подати його науковому керівникові для підготовки відгуку та організації рецензування.	до 04.12	
5	Подати роботу до комісії з попереднього захисту дипломних робіт.	до 11.12	
6	Подати остаточний варіант роботи в оправі, а також повний пакет супровідних документів на випускову кафедру.	за тиждень до початку роботи ЕК	

7. Консультація з окремого(мих) розділу(ів):

Назва розділу	Консультант (посада, ПІБ)	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв

8. Дата видачі завдання: « _____ » _____ 2023 р.

Керівник дипломної роботи

(підпис керівника)

Сітко А.В
(П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання

(підпис випускника)

Богданова Я.В
(П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота «СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ ДЖ. ГОЛСУОРСІ)»: 95 с., 4 табл., 103 літературних джерела.

Об'єкт дослідження: фразеологічні одиниці та їх класифікація у художніх творах;

Предмет дослідження: способи відтворення фразеологічних одиниць у художньому перекладі;

Мета роботи: вивчення специфіки фразеологічних одиниць у художньому перекладі на прикладі романів Дж. Голсуорсі.

Методи дослідження: метод описового аналізу, типологічний аналіз, метод класифікації понять, метод лінгвістичного та перекладацького аналізу, зіставний метод, метод індукції і дедукції, метод кількісних підрахунків;

Результати магістерської роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності фахівців-філологів.

ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ, ФРАЗЕОЛОГІЗМИ, ВІДТВОРЕННЯ СПЕЦИФІКИ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ, КЛАСИФІКАЦІЇ ФО, СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Концептуальні засади дослідження фразеологізмів у лінгвістиці та перекладознавстві.....	7
1.1. Наука фразеологія та її властивості.....	7
1.2. Специфіка фразеологічних одиниць та їх класифікація.....	11
1.3. Особливості використання ФО в творах Дж. Голсуорі.....	26
1.4. Теоретичні аспекти художнього перекладу: поняття та особливості.....	31
Розділ 2. Методологія перекладу фразеологічних одиниць.....	35
2.1. Фразеологізм у світлі теорії перекладності / неперекладності.....	35
2.2. Чинники перекладності фразеологізмів.....	39
2.3 Принципи, методи та етапи дослідження.....	43
Розділ 3. Специфіка перекладу фразеологізмів у художній літературі (на матеріалі романів Дж. Голсуорі).....	52
3.1. Способи та прийоми перекладу фразеологізмів в художній літературі.....	52
3.2. Вплив контексту на переклад ФО.....	57
3.3 Загальний огляд проблем перекладу фразеологічних одиниць.....	60
3.4. Відтворення ФО Голсуорі за кольоропозначенням.....	64
3.5. Визначення ступеня відтворення специфіки фразеологічних одиниць у перекладі.....	68
Висновки	73
Список використаних джерел	81
Додатки	91
Додаток А.....	92
Додаток Б.....	93
Додаток В.....	94
Додаток Г.....	95

ВСТУП

Художній переклад – це складний і багатогранний процес, який вимагає від перекладача не лише високої лінгвістичної майстерності, а й глибокого розуміння культури, історії та літератури. У сучасному світі, де взаємодія різних культур стає все більш важливою, художній переклад є важливим інструментом для взаєморозуміння та культурного обміну [3].

В той час, фразеологія – це розділ мовознавства, який вивчає стійкі мовні одиниці, які мають своє значення і не можуть бути розкладені на окремі слова. Вона розглядається як важливий аспект будь-якої мови, оскільки її одиниці відображають різноманітні аспекти культурного і національного досвіду. Фразеологічні вирази номінують реальності та відображають національну ідентичність, стаючи виразним способом передачі екстралінгвістичних реалій. Вивчення фразеологічного фонду мови допомагає розкрити образ культури та цінностей народу. Ці вирази не лише передають емоції та оцінки дійсності, але і служать засобом передачі традицій та національних особливостей [13].

Вони є важливим джерелом для вивчення мовної системи, розвиваючись та змінюючись разом із суспільством. Належну увагу слід приділити фразеологізмам, які містять колірні найменування, оскільки вони виглядають як найбільш експресивні елементи мови, що виражають образ людини в мовній картині світу. Дослідження цих виразів є актуальним і дозволяє краще розуміти культурні та мовні особливості англomовного народу.

Переклад фразеологізмів у художньому перекладі є складним завданням, оскільки вони часто мають складну структуру і не завжди мають точний відповідник у мові перекладу. Крім того, фразеологічні одиниці часто мають культурну та історичну специфіку, яку потрібно враховувати при перекладі. Особливо складно відтворити специфіку фразеологізмів у перекладі романів, де вони часто використовуються для створення образів і атмосфери твору. Романи Дж. Голсуорсі містять велику кількість

фразеологізмів, які відображають не тільки особливості англійської мови, а й культуру і традиції Великої Британії. Вивчення способів відтворення специфіки фразеологізмів у художньому перекладі на матеріалі романів Дж. Голсуорсі є важливим завданням для мовознавців і перекладачів. Це дозволить покращити якість художнього перекладу, зберігаючи при цьому специфіку фразеологічних одиниць [45].

Актуальність дослідження виявляється важливістю фразеологічних одиниць, як частини мови, яка відображає культуру та традиції народу. Вони часто використовуються в художніх творах, щоб передати характери персонажів, створити атмосферу та емоційну напругу. є ключовим елементом мови, оскільки вони несуть специфічні значення та представляють собою невід'ємну частину культури та традицій. У художніх творах ці вирази набувають особливого значення, допомагаючи в передачі характерів персонажів, створенні атмосфери та викликанні емоційної напруги. Зокрема, враховуючи факт того, що романи Дж. Голсуорсі – це класика світової літератури, яка містить велику кількість фразеологічних та ідіоматичних одиниць, буде доцільним здійснення дослідження з використанням матеріалів саме цього автора. Дане дослідження може бути використане для покращення якості перекладів художніх творів, а також для поглиблення розуміння особливостей фразеологізмів та їхньої ролі у лінгвістиці.

Метою роботи виступає вивчення специфіки фразеологічних одиниць у художньому перекладі. Дослідження здійснено на романах Дж. Голсуорсі. Фразеологізми – це стійкі мовні одиниці, які володіють своїм значенням, і не можуть бути розкладені на окремі слова. Вони часто використовуються в художніх творах, щоб передати характери персонажів, створити належну атмосферу чи емоційну напругу. Важливою складовою мовної підготовки перекладача є дослідження саме фразеологізмів, адже вони безпосередньо відображають національну культуру, традиції та спосіб життя народу. Тому, перекладач повинен розуміти значення фразеологічних одиниць для того, щоб передати їхній сенс у перекладі.

З поставленої мети виникає необхідність вирішення наступних завдань:

- проаналізувати теоретичні аспекти науки фразеології;
- здійснити класифікацію фразеологічних одиниць;
- проаналізувати концептуальні засади художнього перекладу;
- окреслити особливості перекладу фразеологізмів у художніх творах

Дж. Голсуорсі;

- описати випадки перекладності/неперекладності фразеологічних одиниць;
- охарактеризувати основні підходи дослідження в перекладацькому процесі;

Об'єкт дослідження: фразеологічні одиниці та їх класифікація у художніх творах;

Предмет дослідження: способи відтворення фразеологічних одиниць у художньому перекладі;

Відповідно до поставлених мети та завдань роботи, **основними методами** дослідження є метод описового аналізу, що полягає у дослідженні фразеологізмів у художньому тексті за допомогою аналізу творів Дж. Голсуорсі, які вважаються класикою британської літератури; типологічний метод, який було вжито для класифікації фразеологічних одиниць за їхнім значенням та структурою; метод лінгвістичного та перекладацького аналізу, який полягає у дослідженні використання фразеологізмів у художньому перекладі, зокрема матеріалів Дж. Голсуорсі; зіставний метод, який передбачає аналіз оригінальних фразеологізмів англійською та їхній переклад на українську; метод дедукції та індукції, які полягають у формулюванні теоретичних аспектів фразеології, перекладу та лінгвістики, та у зборі та аналізі конкретних прикладів фразеологічних одиниць;

Наукова новизна отриманих результатів полягає у викритті особливостей відтворення фразеологічних виразів у художньому перекладі через здійснення аналізу стратегій перекладу фразеологічних одиниць та їхнє використання у літературних творах Дж. Голсуорсі. Ці результати не лише можуть сприяти подальшим дослідженням у галузі

лінгвістики та перекладу, але й відкривають можливості для вдосконалення методології перекладу фразеологізмів у художній літературі.

Теоретична значимість даної роботи полягає в сприянні глибокого розуміння того, як відтворюються фразеологічні одиниці в художньому перекладі. Це, у свою чергу, дає можливість розвивати теорію перекладу. Аналіз, здійснений на матеріалах романів Дж. Голсуорсі, дозволяє зрозуміти специфічні особливості відтворення фразеологізмів у художньому перекладі та впорядкування їх у культурному та мовному контексті.

Практична значимість роботи визначається її можливістю використання у роботі перекладача для вибору стратегії та методів в роботі з фразеологізмами, що допоможе їм краще передавати значення, культурний контекст та емоційний вплив. В результаті, це сприятиме якіснішому перекладі та кращому міжкультурному розумінню.

Мета та завдання роботи зумовили **структуру й обсяг** роботи, яка складається з реферату, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (103 найменування). Загальний обсяг дипломної роботи: 95 сторінок.

Публікації. Результати даного дослідження опубліковані в електронному науковому журналі «Креативний простір»: Богданова Я. В. Відтворення специфіки фразеологічних одиниць у художньому перекладі. *Креативний простір*: електрон. наук. журн. № 16. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2023. С. 52-55.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ЛІНГВІСТИЦІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1. Наука фразеологія та її властивості

Фразеологія - це розділ лінгвістики, який займається вивченням фразеологічних виразів, тобто таких поєднань слів, що використовуються разом і мають особливе значення, яке не завжди можна зрозуміти, виходячи з окремих слів. Ці вирази є ключовими для розуміння мови, оскільки вони відображають унікальні культурні та історичні характеристики нації [16].

Численна кількість українських науковців зробили великий внесок у розвиток фразеології, серед них:

Іван Огієнко – видатний український науковець, мовознавець, лексикограф та педагог. Здійснив великий внесок у розвиток української мови, що й досі впливає на сучасне мовознавство. 1912 року опублікував книгу про українську фразеологію [95].

Юрій Шевельов – українсько-американський мовознавець, який був професором Гарвардського і Колумбійського університетів. Зробив внесок у вивчення науки фразеології та відіграв важливу роль у становленні української мови як окремої академічної дисципліни [96].

Анатолій Загнітко – український мовознавець, який спеціалізувався на проблемах теорії граматики української мови. Однією з його важливих праць є книга «Українська фразеологія», видана 1990 року. Його наукова діяльність включає в себе різноманітні теми, такі як функціональна морфологія, синтаксис, теорія граматики та тексту, а також вивчення лінгвоперсонології [88].

В'ячеслав Карабан – український науковець і спеціаліст у галузі перекладознавства та мовознавства. З 2005 року є членом Академії наук вищої школи

України. Відзначається великим внеском у сферу перекладознавства, контрастивної лінгвістики, етнолінгвістики, теорії мови, лексикографії [90].

Роксолана Зорівчак – видатна українська мовознавчиня, яка вивчала галузь перекладознавства. Здійснила важливий внесок у розвиток перекладознавства, контрастивної лінгвістики та теоретичних аспектів перекладу. Зорівчак розробила концепцію навчання перекладачів та методику викладання перекладознавчих дисциплін [98].

Фразеологізми — це унікальні мовні конструкції, які зберігають свою форму стабільно і часто мають значення, що відрізняється від простого поєднання слів. Щоб повноцінно розуміти фразеологізм, потрібно ознайомитися з його складовими, з'ясувати, як вони пов'язані між собою, розглянути контекст використання, а також врахувати культурні та історичні фактори, які вплинули на його появу та застосування. Фразеологічні вирази відіграють важливу роль у структуруванні тексту, додаючи логічність, гармонію та виразність. Вживання фразеологізмів у мовленні може зробити його більш образним та емоційним, а також сприяти розвитку мовної компетенції серед мовців та інших користувачів мови [20].

Фразеологізми є ключовим елементом мови, який збагачує текст, надаючи йому виразності. Вони не лише роблять мову більш цікавою, але й служать важливим засобом для передачі культурних особливостей, зберігаючи та передаючи унікальність національної ідентичності через культурні референції та історичні аспекти. Фразеологізми також сприяють точності висловлювань, дозволяючи лаконічно та точно виражати складні ідеї та емоції, що підсилює емоційний зв'язок з читачем. Вони мають глибоке значення та асоціації, які можуть викликати емоційний резонанс. Крім того, фразеологізми структурують текст, забезпечуючи його логічність та послідовність, що робить їх невід'ємною частиною мови для створення багатого, глибокого та ефективного тексту [22].

Фразеологічні одиниці відрізняються своєю стійкістю, що полягає у фіксованому порядку та складі слів. Наприклад, фраза «взяти до уваги» (англомовний відповідник – *'to take into account'*) не може бути перефразована як «увагу взяти до», оскільки така конструкція не володіє коректним виглядом [69]. Ця стійкість має кілька форм: семантична стійкість, яка забезпечує незмінність значення фразеологізму, як у випадку з висловом *"to play into someone's hands"*, яка використовується для підсилення ситуації, а не пов'язаний буквально із *"to play"* чи *"hands"* [11]. Граматична стійкість визначає строгий порядок слів, а лексична стійкість не допускає заміни слів на їхні синоніми, як у вислові *"to cost an arm and a leg"*, де заміна слів призведе до втрати первісного значення. Він не може бути замінений на *"to cost a mouth and a head"* Така стійкість є важливою характеристикою фразеологізмів, що робить їх унікальними та неповторними в мові [66].

Фразеологізми відіграють значущу роль у мовній системі, відображаючи культурні та історичні відмінності спільнот, які їх використовують. Вони можуть бути пов'язані з певними сферами життя, як-от сільське господарство або мореплавство, цей аспект залежить від регіону.

Фразеологізми також зустрічаються у різних стилях мовлення, від архаїчних висловів до сучасних слоганів у журналістиці та рекламі. Наприклад, деякі фразеологізми є виразами старої мови, які вживаються у вищих стилях літературної мови, наприклад, *"Hitherto"* - що означає «до цього часу» [65]. Або, ще один приклад: , *"Join the conversation"* або *"Breaking barriers"* [21], які використовують для привернення уваги аудиторії. Вони можуть мати різне положення в ієрархії мови та навіть перекладатися на інші мови, хоча їх значення може змінюватися або втрачатися, як у випадку з англійським *"to kick the bucket"* що в українській мові не має аналогічного стійкого виразу. Якщо детальніше, то у англійській мові має значення «померти», тоді як його літературний переклад на українську мову – «кинути відро» [21].

Фразеологічні одиниці мають унікальну властивість - вони передають значення, яке не зводиться до суми значень окремих слів. Вони як цілісні вирази мають своє особливе значення, яке відіграє ключову роль у мовленні. Наприклад, коли ми кажемо «вилити душу», ми маємо на увазі відкрите ділення своїми думками та почуттями, а не буквальне значення слова “душа”. Аналогічно, у англійській мові існує вислів *"to pour out one's heart"*, який означає «відверто розповісти про свої почуття і думки», хоча слово *"heart"* у цьому контексті може мати різне лексичне значення [70]. Ця особливість дозволяє фразеологізмам ефективно передавати складні ідеї. Так, *"to get blood out of a stone"* означає спробувати досягти чогось у дуже складних умовах, а *"to open Pandora's box"* попереджає про можливі непередбачувані наслідки дій [56]. Інший приклад - *"to spill the beans"*, що означає випадково розкрити таємницю або, у більш поточному стилі, - «проговоритись». Ця фраза не має лексичного значення відносно слова «beans», але вона передає семантичний зміст у відношенні до цілісності фразеологічної одиниці [39]. Таким чином, фразеологізми можуть мати глибинний сенс, який містить культурні, історичні та соціальні аспекти, які створюють неповторну цінність цих виразів у мові.

Однією з ключових характеристик фразеологізмів є їх здатність адаптуватися до різних умов та цілей. Це означає, що такі вирази можна застосовувати у багатьох контекстах та з різною метою. Наприклад, фраза *"to turn a blind eye to something"* може бути використана по-різному, як *"turn a blind eye to the problem"* чи *"turn a blind eye to the unpleasantness"* [42]. Фразеологізми володіють широковживаністю та гнучкістю, що дозволяє їм вписуватися в різні ситуації. Наприклад, вислів *"to catch someone's smile"* може мати як позитивне, так і негативне значення – наприклад у *"to catch the smile of the enemy"* [84]. Ця універсальність дозволяє використовувати фразеологізми з різними намірами та в різних обставинах. Вони також можуть відображати спільні аспекти та взаємодію між різними культурами. Наприклад, український вислів “ділити шкуру невбитого ведмедя” має аналоги в інших мовах, таких як англійське *"Don't count your chickens before they're hatched"*, що несе подібне значення [56].

Фразеологічні одиниці часто несуть у собі метафоричне або символічне значення. Вони можуть відображати особливий стиль висловлювання, який є характерним для певної епохи, місцевості чи культури. Наприклад, вираз *“to get out of hand”* може бути використаний у переносному сенсі, щоб описати ситуацію, яка стала складною для контролю [16]. Також, фраза *“to take a bird's-eye view”* може означати «розуміння обставин з ширшої перспективи» [16]. Фразеологізми також можуть слугувати для передачі культурних традицій, як у випадку з англійським висловом *“mind your Ps and Qs”*, який передає певний стиль мовлення, хоча його може бути складно зрозуміти для людей з інших культур [25]. Вони також можуть створювати комічні або іронічні ефекти, як у випадку з виразом *“to turn a blind eye to something”*, що може використовуватися для іронічного коментування проблем. Фразеологізми важливі для розвитку мовної компетентності та культурного збагачення мови, оскільки вони допомагають виражати складні поняття та створювати різноманітні мовні стилі. Знання та розуміння фразеологізмів можуть підвищити рівень мовної освіченості та розширити словниковий запас. Фразеологізми є невід’ємною частиною будь-якої мови, що дозволяє людям передавати глибокі думки та ідеї, а також формувати унікальні стилі спілкування.

Отже, у результаті вивчення науки фразеології можна зрозуміти, що фразеологічні одиниці мають свої унікальні властивості. Фразеологізми є стійкими виразами, що мають метафоричне або символічне значення та можуть бути використані для передачі складних концепцій. Крім того, фразеологізми мають певну прагматичну універсальність та можуть бути використані в різних ситуаціях з різною метою [17].

1.2. Специфіка фразеологічних одиниць та їх класифікація

Фразеологічні вирази є фундаментальною складовою мови, вони складні та мають фіксоване значення, яке не можна розбити на окремі частини. Освоєння цих виразів є ключовим для розвитку мовної культури та розширення словникового запасу. Фразеологізми можуть бути використані для збільшення емоційного навантаження у спілкуванні, для передачі ідіоматичності або для відображення історичних, культурних

та етнічних особливостей. Вони також можуть служити для створення комічного, іронічного або саркастичного ефекту в розмові.

Загалом, фразеологізми відіграють ключову роль у збереженні та передачі культурних ідентичностей, історичних моментів та інших важливих аспектів життя суспільства. Вони часто виникають з історичних подій, культурних обрядів, релігійних традицій, а також зі звичайних розмов та способів мислення людей.

Дослідники, такі як І. Карпенко [89], В. Маслов [93], М. Скрипник [94], вивчали фразеологію і виявили, що фразеологічні вирази відрізняються унікальними характеристиками. Ці особливості проявляються у структурі речень, у використанні конкретних словоформ, а також у створенні особливого стилю, який називається ідіоматичним.

Зокрема, однією з провідних науковиць, які спеціалізуються на темі фразеологічних одиниць, є Лариса Масенко [92]. У своїх роботах вона акцентує увагу на тому, що ідіоми відрізняються за своїм походженням, стабільністю вживання та методами створення. До інших видатних дослідників науки фразеології можна віднести Леоніда Москаленка, який також здійснив великий внесок у вивчення фразеології, зосередивши увагу на їх здатності збагачувати мову емоційною виразністю та передавати суспільні, культурні та історичні аспекти життя народу [83].

Можна навести декілька прикладів фразеологічних одиниць з різних типів семантичної класифікації. Кожен з них є фразеологічною одиницею, яка має власне значення, відмінне від значення окремих слів, що входять до складу фразеологізму.

Першим типом фразеологічний вираз, що передає коротке моральне повчання. Наприклад, приказка - це стійкий вислів з етичним або практичним сенсом, що служить порадою або настановою для певних ситуацій. Приказки мають давню історію використання у різних культурах і відомі своєю здатністю легко запам'ятовуватися завдяки вбудованій мудрості. Вони мають визначену форму і конкретне значення, що робить їх незмінними елементами мови [36]. Приказки дозволяють передавати ідеї без

потреби в широкому контексті. Наприклад, вислів *"It's now or never"* - «Або пан, або пропав» відображає сміливість і рішучість діяти самостійно, навіть коли шанси на успіх не завжди ясні. Наприклад:

"Go ask her! It's now or never! Ugh, now some other guy has asked her to dance." (Іди запроси її! Зараз або ніколи! Ух, тепер якийсь інший хлопець попросив її потанцювати.) [99]

Наступний тип - фразеологічний зворот - це стійке словосполучення, яке складається з кількох слів і має унікальне значення, яке не впливає безпосередньо зі значень окремих слів, що входять до його складу. Такі вирази зазвичай є частиною загальновідомого мовного запасу і використовуються як у письмовій, так і в усній формі, дозволяючи уникати повторення простих слів [34]. Наприклад, вираз *"Good night"* – «На добраніч» використовується як прощання перед сном або закінченням дня, що робить мовлення більш виразним і зручним. Наприклад: *"He left without saying good night, how rude!"* («Він пішов, не сказавши «добраніч», як грубо!») [99]

Фразеологічні дієслова виступають особливою категорією фразеологізмів, які включають дієслова, що вживаються вже з фіксованим значенням і стали вживатися як єдине ціле. Ці вирази використовуються для передачі конкретних дій, почуттів або ситуацій і можуть мати різні інтерпретації залежно від контексту [36]. Наприклад, вислів *"rest on one's laurels"* вказує на людину, яка спирається на свої минулі успіхи і не прагне до подальшого розвитку чи досягнень. Наприклад: *"He can't just rest on his laurels and expect to win the next competition."* («Він не може просто спочивати на лаврах і розраховувати на перемогу в наступному змаганні.») [99].

Компаратив — це спосіб вираження порівнянь за допомогою фразеологізмів, які використовують порівняльні форми слів для зіставлення двох речей або явищ. Такі вирази часто мають структуру «як + порівняльна форма слова + так і/або/як + інша порівняльна форма». Вони можуть бути застосовані для акцентування на схожостях чи відмінностях, а також для підкреслення певних характеристик [36]. Компаративи

вживаються у різноманітних ситуаціях і можуть викликати різні емоції, від гумору до серйозності. Наприклад, фраза *"to strike a chord"* може означати, що щось глибоко вразило або змусило задуматися. Наприклад: *The film still strikes a chord with younger audiences, even after all these years. (Фільм все ще вражає молодшу аудиторію, навіть після багатьох років.) [99]*

Фразеологічне порівняння — це вираз, що використовується для зіставлення двох несхожих речей або ситуацій, щоб передати певну думку чи створити враження [35]. Такі вирази включають порівняльні слова, які підкреслюють відмінності між порівнюваними елементами. Фраза *"Pure as the driven snow"* використовується для характеристики людини з високими моральними якостями, непорочності та досконалості. "Kate would never cheat on an exam — she's pure as the driven snow." («Кейт ніколи не схитрила б на іспиті — вона чиста, як сніг. ») [99].

Фразеологічне сполучення — це вираз, що складається з кількох слів, які разом набувають особливого значення, відмінного від буквального розуміння окремих слів. Ці вирази збагачують мову, надаючи їй більшої емоційності та виразності. Вони є ключовим елементом у спілкуванні та існують у всіх мовах, часто включаючи різні частини мови, такі як числівники або прийменники [36]. Наприклад, вислів *"to have a head on one's shoulders"* означає бути мудрим та здатним до логічного мислення. *"She always keeps a head on her shoulders during making important decisions."* («Вона завжди мудро підходить до прийняття важливих рішень») [99].

Фразеологізми можна класифікувати за темами, які відображають різні аспекти життя чи культури. Це допомагає глибше зрозуміти мовні особливості та традиції народу. Наприклад, у спорті є вирази, такі як *"Switch sides"*, що означає змінити позицію на полі. Наприклад:

"David, however, continued to switch sides." («Девід, ймовірно, продовжив змінювати позиції») [99]

"Play at a high level", що свідчить про майстерність. Наприклад:

“We need him to play at a high level” («Нам потрібно, щоб він грав на високому рівні») [99]

“Score a goal” означає влучити м'яч у ворота. Наприклад:

“We have to score a goal.” («Ми повинні забити гол».) [99]

У професійних сферах, як медицина, існують фразеологізми типу *“pass away”*, що означає померти, *“to have a golden touch”*, що вказує на хірургічну точність. Наприклад:

“I'm so sorry to hear that your father passed over the weekend”. («Мені прикро чути, що твій тато помер на вихідних») [99]

She really has the golden touch when it comes to choosing furniture, because her house always looks so great. (Вона справді дуже точна у справі вибору меблів, тому що її будинок завжди виглядає чудово.) [103]

Є також вирази, пов'язані з релігією та культурою, як *“To take a step back”*, що означає відмовитися від позиції, або *“To be in a tight spot”*, що вказує на труднощі чи кризу.

“We just got take a step back and find them.” («Ми просто повинні зробити крок назад і знайти їх») [99]

“To be in a tight spot” («Бути в скрутному становищі».) [101]

Вивчення фразеологічних виразів може значно поглибити розуміння мови та культурних особливостей народу, який нею користується. Знання фразеологізмів, що мають коріння у слов'янській міфології, наприклад, може полегшити аналіз літературних творів з такими мотивами. Особливість фразеологічних одиниць полягає в їх неподільності та сталості значення, яке не можна змінити чи перефразувати без втрати первісного сенсу. Так, фразеологізм *“to take matters into one's own hands”* («взяти справу в свої руки») має конкретне значення, яке не можна вивести з контексту, замінивши слова на синоніми чи інші частини тіла. Наприклад: *“This project isn't being managed properly, so I'm just going to have to take matters into my own hands and start supervising the work*

directly” («Цим проектом не керують належним чином, тому мені просто доведеться взяти справу в свої руки та почати безпосередньо контролювати роботу») [99].

Фразеологічні вирази відіграють важливу роль у відображенні культурних та історичних особливостей суспільства, що використовує певну мову. Наприклад, фраза “мовчання золото” підкреслює цінність мовчання в культурах, де зайві слова могли призвести до неприємностей. Знання фразеологізмів допомагає поліпшити мовленнєві навички та збагачує лексикон. Фразеологічні одиниці, що передають емоції, як *"my head is spinning"* для опису замішання, *"my spirits lifted"* для вираження радості, або *"sent chills down my spine"* для опису страху чи захоплення, є прикладами такого збагачення мови [65].

"My head is spinning after our conversation with Mary!" («У мене голова обертом після нашої розмови з Мері») [99].

"Finally, my spirits lifted! Now I can enjoy my weekend totally!" («Нарешті мій настрій піднявся! Тепер я можу насолоджуватись вихідними сповна!»)[99].

"His words sent a chill down her spine." («Від його слів у неї пройшов холодок.») [99].

Фразеологічні вирази часто несуть у собі метафоричні та символічні значення, які дозволяють передати складні ідеї та різноманітні стилі висловлювань. Вони можуть варіюватися від формальних до неформальних, залежно від контексту. Наприклад, “забити гол” може символізувати не лише спортивну перемогу, а й успіх у ширшому сенсі, і цей вираз застосовується у багатьох життєвих ситуаціях [80]. Також, *"to think of something on the fly"* означає здатність швидко реагувати та адаптуватися, що корисно у бізнесі та інших областях.

"I ran into my boss in town, so I had to think up an excuse on the fly as to why I wasn't at work." («Я зіткнувся зі своїм босом у місті, тому мені довелося на ходу придумувати виправдання, чому мене не було на роботі.») [99]

Фразеологізми відіграють ключову роль у мовленні, оскільки вони можуть бути застосовані у широкому спектрі ситуацій та мати різноманітні значення залежно від

контексту. Візьмемо, наприклад, вираз *“take up arms”*. У військовому контексті цей вираз може означати готовність до бойових дій або намір накласти покарання на ворога. У повсякденному спілкуванні цей же вираз може вказувати на визначення когось як опонента або суперника. Тоді як у політичному або виборчому контексті, *“take up arms”* може бути використано в переносному значенні, як заклик до підтримки певного кандидата або ідеї, щоб захистити себе від потенційних загроз [99]. Така багатозначність робить фразеологічні одиниці універсальним інструментом у мовленні.

"They are willing to take up arms if they have to." («Вони готові взяти до рук зброю, якщо доведеться») [99]

"Everyone in the town took up arms against the enemy." («Всі в місті підняли зброю проти ворога») [99]

Фразеологізми є віддзеркаленням культурних особливостей та ідентичності мовних груп, оскільки вони вбирають у себе історичні вірування, звичаї та традиції. Ці стійкі вирази можуть набувати різних значень залежно від ситуації, в якій вони застосовуються, демонструючи їхню гнучкість та адаптивність. Вони також сприяють глибшому розумінню культурного контексту та національного духу мови [79]. Наприклад, англійський фразеологізм *“to kill two birds with one stone”* відображає характерну для англійської культури ефективність, оскільки він передає ідею одночасного досягнення двох цілей.

"He had gone to London on a business trip, while there, he killed two birds with one stone and visited his relatives as well." («Він поїхав до Лондона у відрядження, а також відвідав своїх родичів, вбивши таким чином двох зайців») [99]

Українська мова багата на фразеологізми, які відображають її релігійні коріння та культурні особливості, такі як «з божої волі» чи «на всі лади». Ці вирази не лише збагачують мову, але й служать вікном у минуле, дозволяючи нам зазирнути в історію та традиції, що формували мовну спільноту [78]. Вони також важливі для розуміння культурних зв'язків та національних особливостей інших народів, оскільки

відображають загальноприйняті уявлення та стереотипи. Наприклад, *"add fuel to the fire"*, яка походить з традиції в церковному обряді [42]. Окрім того, знання фразеології допомагає уникнути помилок у вживанні мови, як у випадку з виразом *"to be the odd one out"*, що означає бути не таким, як усі, а не популярним чи успішним [42].

"John only added fuel to the fire when he accused the other team of cheating." («Джон лише підлив масла у вогонь, коли звинуватив іншу команду в шахрайстві».) [81].

"You're going to be the odd one out if you go to a dinner party dressed like that!" («Ти будеш дивним, якщо підеш на звану вечерю в такому одязі!») [81].

Стосовно класифікації фразеологізмів, то систематизувати їх можна за різноманітними ознаками, адже фразеологія володіє не тільки стійкою структурою мови, але й має закріплене значення, яке використовується як єдиний цілісний елемент.

Професор Володимир Гнатюк був одним із перших науковців у вивченні української фразеології. Він створив систему класифікації стійких виразів, яку він представив у своєму «Словнику української фразеології» 1961 року [87]. Його система включала такі категорії, як образність, структура, значення та використання в мові. Також важливий внесок у цю галузь зробив професор Іван Огієнко, який у 1936 році у сьомому томі «Словника української мови», де він пропонував власну класифікацію фразеологізмів, орієнтуючись на їхню структуру, значення, стиль та ступінь усталеності [95].

Англійським письменником Джоном Голсуорсі 1932 року було запропоновано систематизацію фразеологічних виразів за їхньою тематикою [45]. Він розробив чотири основні групи:

- Вирази, що стосуються дій та відносин між людьми.
- Вирази, що мають зв'язок з тваринами та природним світом.
- Вирази, пов'язані з побутовими предметами та технікою.
- Вирази, що описують різні життєві ситуації та повсякденні події [45].

Як приклади, до першої групи він включив такі вирази, як *"to take the bull by the horns"* - «взятися за роги бика»; *"to rub someone up the wrong way"* - «дратувати когось».

"I took the bull by the horns and confronted my manager about the blatant sexism in the office." («Я взяв бика за роги і заявив своєму менеджеру про відкритий сексизм в офісі») [5].

"The way she smiles all the time really rubs me up the wrong way. It seems so fake." («Те, як вона весь час посміхається, справді мене не так дратує. Це здається таким фальшивим») [5].

До другої групи належать вирази типу *"to have a bee in one's bonnet"* - «бути одержимим чимось»; *"to have a whale of a time"* - «відмінно проводити час».

"I prefer not to show that I have a bee in my bonnet about this plan." («Я вважаю за краще не показувати, що одержимий цим планом») [5].

"Come out to our party this weekend, you're sure to have a whale of a good time!" («Приходьте на нашу вечірку цими вихідними, ви обов'язково чудово проведете час!») [5].

До третьої категорії він відніс фразеологізми, як *"to grease someone's palm"* - «хабар»; *"to tighten one's belt"* - «економити».

"I greased my brother's palm to stop him from telling Mom that I had a party while she was away." («Я дав хабаря своєму братовві, щоб він не сказав мамі, що я влаштував вечірку, поки її не було») [5].

"We had to tighten our belts when my husband lost his job." («Нам довелося затягнути паски, коли мій чоловік втратив роботу») [5].

І, нарешті, до четвертої групи він відніс вирази, як *"to go to the dogs"* - «зіпсуватися»; *"to go off at a tangent"* - «відволікатися від головної теми»; *"to leave no stone unturned"* - «зробити все можливе».

"In the middle of our conversation about my finances, my advisor went off at a tangent about current events." («Посеред нашої розмови про мої фінанси мій радник, відриваючись від головної теми, заговорив про поточні події».) [5].

Класифікація фразеологічних виразів за їхнім походженням є однією з ключових та найцікавіших характеристик. Фразеологізми, що виникли з народної мови, є важливою частиною культурної спадщини та традицій [25]. Ось декілька прикладів:

Вираз *"Spring is in the air"* символізує прихід весни та все, що з цим асоціюється, включаючи відчуття свіжості та оновлення. Його можна використовувати як у буквальному, так і в переносному значенні [25]. Наприклад: *"You can feel it - spring is in the air! The birds are singing and the flowers are starting to bloom"* (Тв можеш відчувати це – весна прийшла! Пташки співають і квіти починають цвісти.) [25].

Фразеологізм *"No way"* вживається для категоричної відмови або неможливості чогось зробити. Наприклад: *"There's no way I'm going to that party. It's going to be too crowded"* (Я не збираюся йти на вечірку в жодному разі. Там повинно бути дуже багато людей) [25].

Вираз *"get into one's head"* означає зрозуміти або осмислити щось, а також може вказувати на зацікавленість чимось. Наприклад: *"I just can't seem to get this math problem into my head."* (Я просто не можу осмислити математику)[25].

Фразеологізми, які запозичаються з літератури, науки чи техніки, називаються книжковими. Вони відображають специфічні знання та культурні аспекти. Наприклад, фразеологізм *"catechism"* означає християнський догматичний твір, що складається з запитань та відповідей для навчання основам віри [13]. Наприклад: *"The catechism that we study provides a comprehensive guide to the fundamental teachings of our Christian faith. It contains questions and answers that help deepen our understanding of God's Word and strengthen our spiritual foundation."* («Катехизм, який ми вивчаємо, це путівник до фундаментальних вчень нашої християнської віри. Він містить запитання та відповіді,

які допомагають поглибити наше розуміння Божого слова та зміцнити нашу духовну основу») [13]

Фразеологізм "border" володіє значеннями «межа, рубіж», «проміжок між двома державами», «територія, що відокремлює від держави». Наприклад: *"The river forms the border between the two countries"* («Ріка утворює кордон між двома країнами») [13]

Фразеологічні вирази можна розділити на дві основні категорії за їх структурою. Перша категорія включає вирази, утворені зі слів, які зберігають своє первісне значення, тим самим формуючи зрозумілий загальний зміст. Наприклад, вислів *"voice from behind the scenes"* описує ситуацію, коли невидима особа допомагає іншій говорити або виступати. Наприклад: *"When the CEO gave her speech, a voice from behind the scenes whispered the words she had forgotten, ensuring that the presentation went smoothly."* («Коли генеральний директор виголосив свою промову, голос з-за лаштунків прошепотів слова, які вона забула, забезпечивши, щоб презентація пройшла гладко») [13]

Друга категорія складається з виразів, де окремі слова не мають самостійного значення, але разом вони створюють новий зміст. Такі вирази, як *"crocodile tears"*, що означає нещире висловлювання співчуття, або *"a pig in a poke"* що вказує на покупку без попереднього огляду [13], є прикладами цієї групи. Наприклад: *"Don't believe her crocodile tears, she's just pretending to care"* («Не вір її крокодилячим сльозам, вона просто вдає, що хвилюється») [13]

"Don't buy a used car without test driving it first. You don't want to end up with a pig in a poke." («Не купуйте вживану машину, не пройшовши тестове водіння. Ви ж не хочете купити kota в мішку») [36]

Вони часто вимагають додаткового пояснення або контексту для правильного розуміння.

Фразеологічні вирази можна розділити на короткі та довгі за їх довжиною. Короткі фразеологізми, як правило, складаються з двох-трьох слів і часто використовуються для вираження простих ідей або концепцій. Наприклад, *"To be in the driver's seat"* може

означати мати контроль над ситуацією, а *"After winning the contract, our company is now in the driver's seat."* описує дуже елегантний вигляд [38]. З іншого боку, довгі фразеологізми містять більше слів і можуть передавати більш складні поняття. *"To this day"* використовується для підкреслення тривалості часу або традиції. Хоча довжина фразеологізму може варіюватися, це не завжди відображає його складність або частоту використання в мовленні. Наприклад: *"The tradition of celebrating New Year's Eve with fireworks continues to this day."* [38].

Фразеологізми можна поділити на дві категорії: прості та складні. Прості фразеологізми складаються з одного ключового елементу. Наприклад, вислів *"to pull someone's leg"* означає жартувати або обманювати когось, а *"to play hooky"* - ухилятися від роботи чи навчання [41]. Наприклад: *"I decided to play hooky from work and spend the day at the beach"* [41].

Це речення означає, що людина вирішила прогуляти роботу і відпочити на пляжі. Складні фразеологізми містять декілька компонентів, які разом створюють особливе значення. Наприклад, *"to lament"* може перекладатися як «тризти лікті», що означає глибоко шкодувати про щось [38]. Наприклад: *"She lamented the loss of her job"* [38]. Ця фраза передає, що жінка дуже шкодує про втрату роботи.

До компонентних фразеологізмів можуть належати як сполучення слів зі стійким значенням, так і лексичні словосполучення, які набувають нового значення в контексті фразеологізму. Наприклад, фразеологізм *"to uproot"* - «виривати з коренем» [28]. Наприклад: *"The government vowed to uproot corruption in the country"* [28].

Вони мають компонентну структуру, де кожне слово має своє самостійне значення, але в контексті фразеологізму вони утворюють нове стійке значення. Некомпонентні фразеологізми складаються зі слів, які окремо не мають стійкого значення, але разом утворюють фразеологічну одиницю зі стійким значенням. Наприклад, фразеологізм *"to kick the bucket"*, що означає «померти». Це вираз має некомпонентну структуру, оскільки

не можна зрозуміти його значення, вивчаючи окремі слова *"kick"*, *"the"* і *"bucket"* [84].
Наприклад: *"After living a long and fulfilling life, John finally kicked the bucket."* [84].

Фразеологізми можна розділити на категорії залежно від того, наскільки вони є змінними. Існують фразеологізми, які є абсолютно стійкими і не змінюються взагалі. Наприклад, вислів *"to be on top of the world"* використовується, коли хтось відчуває велике щастя [3]. Наприклад: *"After winning the championship, he felt like he was on top of the world."* [3]

Умовно стійкі фразеологізми можуть зазнавати невеликих змін або модифікацій. Наприклад, *"to lay one's cards on the table"* означає бути відвертим [66]. *"I'm going to lay my cards on the table and tell him how I really feel"* [66]

Нестійкі фразеологізми можуть значно змінюватися у використанні та значенні. Наприклад, *"high standard of living"* означає мати високий рівень життя [80]. Наприклад: *"They enjoy a high standard of living with luxurious homes and extravagant vacations."* [80].

Фразеологізми різних ступенів стійкості виконують різні функції у мовленні: абсолютно стійкі формують мовні стереотипи, умовно стійкі додають виразності та різноманітності, а нестійкі відображають живе мовлення та змінюються з часом. Класифікація фразеологізмів залежить від контексту та потребує аналізу кожного окремого випадку.

Інша важлива класифікація фразеологізмів - класифікація за значенням. Згідно з цією класифікацією, фразеологізми поділяються на такі категорії, як метафоричні, символічні, етичні, релігійні, науково-технічні тощо. Така класифікація допомагає зрозуміти, як правильно застосовувати фразеологізми, враховуючи їх зміст і контекст. Метафоричні фразеологізми, наприклад, використовують слова не в буквальному, а в переносному сенсі, що дозволяє більш образно описувати різні ситуації [41]. Прикладами метафоричних фразеологізмів можуть бути *"sound the alarm"* - «бити на

сполох». Наприклад: *"When they saw the smoke, they immediately sounded the alarm and called the fire department."* [41].

Символічні фразеологізми використовують зображення та ідеї, що мають глибоке значення, і часто застосовуються у специфічних ситуаціях. Вираз *"open a can of worms"* (відкрити скриньку Пандори) описує ситуацію, коли дії або слова призводять до непередбачуваних і часто небажаних наслідків [41]. Наприклад: *"Bringing up the controversial topic opened a real can of worms during the meeting."* (Підняття контрверсійної теми відкрило справжню скриньку Пандори під час зустрічі) [41].

Етичні вислови відображають цінності та стандарти, які існують у конкретній культурі. Наприклад, фраза *"rest in peace"* або її аббревіатура *"RIP"* використовується для вшанування пам'яті померлих [38]. Наприклад: *"She was a kind-hearted person who will be dearly missed. May she rest in peace."* (Вона була людиною з добрим серцем, за якою будуть дуже сумувати. Хай вона спочиває в мирі) [38].

Релігійні висловлювання відображають вірування та духовність. Так, фразеологізм *"to repent of one's sins"* означає визнання та відмову від гріхів у присутності божества [38]. Наприклад: *"He realized the wrongs he had done and decided to repent of his sins."* (Він усвідомив свої помилки і вирішив покаятися за свої гріхи) [38].

Що стосується науково-технічних фразеологізмів, вони включають спеціалізовану лексику з наукових дисциплін. Наприклад, *"electronic mail"* або *"email"* означає систему відправлення та отримання повідомлень через електронні засоби [21]. Наприклад: *"I'll send you the document via email."* (Я надішлю вам документ електронною поштою) [21].

В деяких контекстах також можна використовувати аббревіатуру "email" як дієслово, наприклад: *"Please email me the details."* (Будь ласка, надішліть мені деталі електронною поштою) [21].

Класифікація фразеологізмів за їхнім значенням та походженням сприяє кращому розумінню їх використання в контексті та історії. Фразеологізми, що виникли з народної мудрості, часто відображають традиції та вірування народу. Історичні фразеологізми

можуть бути пов'язані з певними історичними подіями або особистостями. Наприклад, вислів “*eternal justice*” має коріння в епоху Київської Русі і вживається для позначення універсальної справедливості [8]. У реченні це можна використати наступним чином: “*In the realm of eternal justice, everyone will be held accountable.*” (У світі вічної справедливості, всіх будуть покарані) [8].

Фразеологізми, що виникли з повсякденного досвіду, часто мають глибоке значення. Наприклад, вислів “*turn a blind eye to something*” описує ситуацію, коли хтось свідомо ігнорує проблему. Цей вислів походить від монашої практики уникнення зовнішніх спокус шляхом закриття очей під час медитації [33]. Наприклад: “*The authorities turned a blind eye to the corruption happening within the company.*” (Влада закрила очі на корупцію, яка відбувалася в компанії) [33].

Тематична класифікація фразеологізмів підкреслює їх зв'язок з соціальними та культурними аспектами життя. Українська мова, наприклад, багата на вислови, пов'язані з військовою тематикою, як “*battlefield*” [30]. Наприклад: “*The negotiations turned into a battlefield as both sides refused to compromise.*” (Переговори перетворилися на поле битви, оскільки обидві сторони відмовилися йти на компроміс) [30].

Класифікація за ступенем усталеності вказує на частоту використання фразеологізмів. “*To pay back debts to friends*” є менш поширеним, тоді як “*like a duck to water*” є дуже вживаним і вважається стандартним виразом [20]. Наприклад: *I always make sure to pay back my debts to friends. (Я завжди стараюся повертати борги своїм друзям.)*[20]. *She started her new job and felt like a duck to water from the very beginning. (Вона почала свою нову роботу і відчувала себе невимушено від самого початку.)* [20].

Існують різноманітні класифікації фразеологізмів, включаючи їх емоційне сприйняття, стиль використання та етнічну приналежність. Класифікація за етнічною приналежністю підкреслює, що деякі вислови є характерними лише для певних культур або мовних груп. Знання про фразеологізми може бути корисним для тих, хто прагне поліпшити свої мовні навички та збагатити лексикон. Особливо важливо розуміти

класифікацію фразеологізмів для професіоналів різних сфер, щоб уникнути помилок у спілкуванні з колегами та клієнтами. Наприклад, у медицині існує багато специфічних висловів, які мають точне значення, і їх необхідно використовувати правильно, щоб запобігти непорозумінням і помилкам.

Категоризація ідіом за рівнем їхньої поширеності у вжитку є ключовою, адже вона допомагає зрозуміти, як часто певна ідіома використовується у повсякденному мовленні. Наприклад, ідіоми, які є широко відомими та часто використовуються, такі як *"to shake the rug"* («витрясти килим») [11]. Наприклад: *"To expose or reveal hidden truths or secrets"* («Розкрити або розголосити приховані правди або секрети») [11].

Іншим прикладом є вислів *"memorize by heart"* («вивчити на пам'ять»). Наприклад: *"To memorize something completely."* («Запам'ятати щось повністю») [11].

Класифікація фразеологізмів за тематикою може стати корисною для вивчення виразів, які стосуються конкретної теми. Наприклад, фразеологізми, пов'язані з їжею та напоями та використовувані в повсякденному мовленні, можуть бути корисними для тих, хто цікавиться гастрономією або туризмом.

Отже, розуміння різних видів класифікації фразеологізмів може призначатися різним сферам життя та професій, допомагаючи в коректному вживанні мови та розширенні словникового запасу.

1.3 Особливості використання ФО в творах Дж. Голсуорсі

Джон Голсуорсі, відомий англійський автор, заслужив визнання завдяки своїм романам та драмам, написаним на межі 19-го та 20-го століть. Його літературні твори відрізняються багатством фразеологічних виразів, які вносять унікальний вклад у створення атмосфери тексту. Особливістю використання фразеологізмів у Голсуорсі є їхня інтеграція у контекст епохи та місця дії, що надає історичної глибини його творам. Він часто застосовує ідіоми, характерні для того часу, які можуть бути не зовсім зрозумілі сучасному читачу, але які допомагають відтворити дух минулої епохи. Також Голсуорсі вдається до використання архаїчних слів та діалектів, що збагачує текст автентичністю

та дозволяє читачам глибше зануритися у культурний та соціальний контекст описуваного періоду [53].

У творчості Голсуорсі ідіоми часто слугують для розкриття характерів персонажів, їхніх емоцій та настроїв. Наприклад, у його знаменитому романі «Сага про Форсайтів» він використовує ідіоматичні вирази для підкреслення ключових характеристик своїх героїв [52].

Так, Сойерс, один з центральних персонажів, описаний як особа, яка “...*playing it close to the vest*” [52], що означає його обережний та стриманий стиль поведінки, коли він не дає волю своїм емоціям і не розкриває своїх справжніх намірів. Також Сойерс характеризується як людина, яка “...*on the straight and narrow*” [52], що вказує на його моральну прямоту та уникнення будь-яких недоброчесних вчинків.

Окрім цього, Голсуорсі вміло використовує фразеологізми для створення атмосфери та передачі емоцій в творах [45]. Наприклад, у повісті «Повернення» (“The Return”): “*A weight was lifted off his mind*” («Відчуття, що знято великий тягар з душі») [45]. “*He was beside himself with anger*” (Був на межі божевілля від гніву.) [45]

Ці мовні засоби допомагають передати настрій твору та створити враження присутності читача в цьому місці. Також варто відзначити, що у творах Дж. Голсуорсі фразеологізми використовуються як засіб художнього вираження та створення ефекту відтворення життя та повсякденності. Таким чином, фразеологізми у творах Дж. Голсуорсі виконують не тільки лексичну функцію, але й художньо-стилістичну. Вони допомагають передати настрій твору, створити образи персонажів та передати їхні емоції, а також створити враження життя та повсякденності [45].

Наприклад, у романі «Скарб» (“The Treasure”) використовується фраза: “*All hands on deck*” (у перекладі: «Усі руки на палубі») [46.с,32].

Цей фразеологізм використовується для опису ситуації, коли усі члени екіпажу повинні зібратись на палубі для виконання деякої роботи або в разі надзвичайної ситуації [45].

"To weather the storm" («Пережити шторм») [46, с.96].

Цей фразеологізм використовується для опису ситуації, коли корабель успішно переживає сильний шторм [45].

"To be in the same boat" («Бути в одному човні») [46, с.77].

Цей фразеологізм використовується для опису ситуації, коли люди опиняються в одній складній ситуації [45].

"To be taken aback" («Бути враженим») [46, с.89].

Цей фразеологізм використовується для опису ситуації, коли людина несподівано знаходиться в складній або неприємній ситуації. Усі вищезгадані фразеологізми допомагають читачеві краще уявити ситуації, які відбуваються на кораблі, та передати атмосферу морського життя та пригод [45].

У романі «Хроніки Форсайтів» ("The Forsyte Chronicles") Джона Голсуорсі використовуються ідіоми для ілюстрації соціальних позицій та класової приналежності персонажів [45]. Наприклад: *"To have blue blood"* («Мати синю кров») [45] Цей фразеологізм використовується для опису осіб, які мають високе походження або належать до знаті;

"To be born with a silver spoon in one's mouth" («Народитись з срібною ложкою в роті») [45] Цей фразеологізм використовується для опису людей, які народилися в багатих і впливових родинах.

"To rub elbows with the upper crust" («Спілкуватись з елітою») [45]. Цей фразеологізм використовується для опису осіб, які мають можливість спілкуватися з впливовими і високопоставленими людьми.

Одна з особливостей використання фразеологізмів в творах Голсуорсі полягає в тому, що він часто використовує їх у письмовій мові, але робить це так, що здається, ніби персонажі розмовляють зі своїми фразеологізмами усно. Це додає реалістичності діалогам та розмовам між персонажами та показує їх характерні риси [Error! Reference source not found.]. Наприклад: *"Well, that's a pretty kettle of fish!"* («Оце от каша!»)[45].

Персонаж використовує цей фразеологізм у своєму висловлюванні, щоб виразити здивування або роздратування.

"I'll cross that bridge when I come to it" («Я перейду цей міст, коли дійду до нього»)[45]. Цей фразеологізм використовується для показу наявності у персонажа розсудливості та здатності вирішувати проблеми по мірі їх виникнення [45].

Іншою особливістю використання фразеологізмів в творах Голсуорсі є їх роль у побудові сюжету та розвитку історії. Він використовує фразеологізми для створення конфліктів та розв'язання проблем між персонажами [53]. Наприклад, у романі *"The Man of Property"* [49] автор використовує фразеологізми: *"He has a skeleton in the closet"* («В нього є скелет у шафі») [49]. Цей фразеологізм може використовуватись для опису секрету або неприємної інформації, яка може створити конфлікт між персонажами [49].

"To bury the hatchet" («Поховати сокиру») [49]. Цей фразеологізм може використовуватись для опису процесу примирення або розв'язання конфлікту між персонажами.

Крім того, у творах Голсуорсі фразеологізми можуть мати культурну специфіку та стосуватися історії та традицій Великої Британії [45]. Наприклад: *"Rule, Britannia! Britannia, rule the waves!"* («Керуй, Британіє! Британіє, керуй хвилями!») [52,46]. Це - фразеологізм, який відноситься до однойменної пісні, яка символізує велич і могутність Британії. Цей фразеологізм можна знайти в романі *"The Forsyte Saga"*, де він використовується для опису національного самовизначення та гордості британців [52,46].

"Keep calm and carry on" («Зберігай спокій і продовжуй») [52,46]. Це - фразеологізм, який використовувався у рекламній кампанії Великої Британії під час Другої світової війни. Цей фразеологізм можна знайти у романі *"The Man of Property"* [49,46], де він використовується для передачі британського "ствердження" та настійливості.

Таким чином, використання фразеологізмів у творах Дж. Голсуорсі є важливим засобом передачі емоцій, створення атмосфери та характеристики персонажів. Вони також використовуються для побудови сюжету та розвитку історії та можуть мати культурну специфіку та стосуватися історії та традицій Великої Британії [45]. Ще один приклад можна знайти у романі «Дама в автомобілі з шофером» (“*The Lady in the Car with Glasses and a Gun*”):

"A wolf in sheep's clothing" («Вовк в овечій шкурі») [45]. Це фразеологізм, який використовується для опису деяких персонажів, які можуть видаватися на перший погляд безпечними, але насправді є небезпечними,

"Beat around the bush" («Ходити околяса») [45]. Це фразеологізм, який використовується для опису ситуацій, коли людина не говорить про те, що насправді цікавить її, але замість цього витрачає час на розмови про щось несуттєве [45].

"The devil is in the details" («Диявол криється в деталях») [45] Це фразеологізм, який означає, що деталі можуть бути дуже важливими, і якщо їх не враховувати, то можуть виникнути проблеми [Error! Reference source not found.]. Також не можна не згадати як автор використовує фразеологізм: *"Keep your nose clean"* («Тримати ніс чистим») [45].

У романі «Історія Форсайтів» (“*The Forsyte Saga*”) цей фразеологізм вказує на необхідність уникати проблем, дотримуватися правил і не потрапляти в неприємності. У контексті родинних відносин історії Форсайтів, цей фразеологізм використовується для наголошення на важливості збереження репутації та додержання певних моральних норм в рамках сімейного кола [52].

До речі, варто згадати роман *"The White Monkey"* Голсуорсі використовує фразеологізм *"a fish out of water"* («риба поза водою») для опису персонажа Грейс Фуллертон [50,46]. Ось приклад фрагменту з книги:

"Grace Fullerton was a fish out of water in this atmosphere. She felt shy and gauche, out of touch with things, as though she had strayed into a world not meant for her." [50], («Грейс

Фуллerton була рибою з води в цій атмосфері. Вона почувалася сором'язливою і безтурботною, немов заблукала у світ, який для неї не був призначений») [46, с.124].

Отже, використання фразеологізмів в творах Дж. Голсуорсі має свої особливості і може відігравати різноманітні ролі, як у створенні характеристик персонажів та передачі їхнього настрою, так і у побудові сюжету та розвитку історії.

1.4.Теоретичні аспекти художнього перекладу: поняття та особливості

Сучасна лінгвістика все більше акцентує увагу на аналізі дискурсу. Цей акцент призвів до поширеної ідеї в теорії перекладу, що єдиною одиницею перекладу є текст. Відповідно, будь-яке відхилення від буквального перекладу може бути обґрунтоване звертанням до тексту як до авторитетного джерела. Ця ідея призвела до відкидання буквального перекладу як неможливого [2].

Переклад – це складний процес, який включає в себе кілька етапів. На першому етапі перекладач повинен зрозуміти загальний зміст оригінального тексту. Для цього він використовує свої знання про мову, культуру та світогляд автора. На другому етапі перекладач формує текстовий концепт, який є універсальним образом оригінального тексту. Цей концепт включає в себе не тільки фактичну інформацію, але й емоційну та художню складові. На третьому етапі перекладач створює цільовий текст, який повинен передати текстовий концепт оригіналу. При цьому перекладач повинен враховувати не тільки мовні особливості, але й культурні особливості цільової аудиторії. Переклад є важливим засобом міжкультурної комунікації. Він сприяє взаєморозумінню між людьми різних культур. Художній переклад особливо важливий, оскільки він дозволяє читачам ознайомитися з літературою інших країн і побачити світ з іншої точки зору [58].

Загалом, буквальний переклад є правильним, якщо він забезпечує референційну та прагматичну еквівалентність з оригіналом. Однак, як показує приклад Нойберта, буквальний переклад не завжди можливий. Незважаючи на те, що буквальний переклад є важливою перекладацькою технікою, його не завжди можна втілити. Перекладач

повинен враховувати контекст, у якому використовується слово чи фраза, а також прагнути забезпечити референційну та прагматичну еквівалентність з оригіналом [12].

Художній переклад – це переклад літературних творів, таких як романи, оповідання, вірші, п'єси тощо. Він є важливою частиною міжкультурної комунікації, оскільки дозволяє читачам ознайомитися з літературою інших країн і побачити світ з іншої точки зору. Художній переклад відрізняється від інших видів перекладу тим, що він має не тільки передати фактичний зміст оригінального твору, а й його естетичну цінність. Перекладач повинен врахувати не тільки значення слів, але й ритм, риму, образність, стиль автора тощо. Важливим моментом у художньому перекладі є вибір твору. Фахівець повинен вибрати твір, який буде цікавий і зрозумілий читачам цільової аудиторії. Перекладач повинен докласти всіх зусиль для того, щоб переклад був природним і не викликав у читача відчуття, що він читає перекладений текст. Хороший художній переклад – це той, який дозволяє читачу відчувати те саме, що й читач оригіналу. Перекладач повинен знайти баланс між точністю та естетикою, щоб створити переклад, який буде не тільки зрозумілим, але й красивим і образним [14].

Існує кілька підходів до художнього перекладу. Деякі дослідники вважають, що найкращий переклад – це той, який максимально точно передає значення оригіналу. Інші вважають, що важливіше передати естетичну цінність твору, навіть якщо для цього доводиться внести деякі корективи у зміст. У будь-якому випадку, художній переклад – це складна і відповідальна робота, яка вимагає від перекладача високої майстерності та творчого підходу.

При перекладі художніх творів перекладач повинен враховувати певні фактори. Наприклад, мовні особливості: перекладачеві варто знати значення слів і виразів, а також володіти правилами граматики і синтаксису на високому рівні; культурні особливості слід враховувати при перекладі, тому що це може впливати на розуміння тексту у зв'язку з тим, що кожна культура відрізняється традиціями, звичаями та цінностями; стиль автора: перекладачеві слід спробувати передати стиль автора у перекладеному тексті; естетична

цінність: перекладач повинен зробити переклад не лише точним, але й красивим і естетичним [15].

У будь-якій культурі тексти мають кілька функцій. Наприклад, художній текст може виконувати не тільки естетичну функцію, а й моральну, філософську, політичну. Моральна функція тексту полягає в тому, що він може формувати моральні цінності читача. Наприклад, твір може навчати читача доброті, справедливості, милосердю. Філософська функція тексту полягає в тому, що він може висловлювати певні філософські ідеї. Наприклад, твір може говорити про сенс життя, призначення людини, природу добра і зла. Політична функція тексту полягає в тому, що він може формувати політичні погляди читача. Наприклад, твір може пропагувати певну політичну ідеологію [15].

Всі ці функції тісно пов'язані між собою. Наприклад, для того, щоб текст міг виконувати моральну функцію, він повинен мати естетичну цінність. Адже естетичний досвід читача допомагає йому краще зрозуміти і прийняти моральну ідею, яку висловлює твір.

Однією з основних особливостей художнього перекладу є те, що він не може бути буквальним. Перекладач повинен передати не тільки фактичний зміст оригінального твору, а й його естетичну цінність. Для цього він може використовувати омоніми, перифрази та інші художні засоби.

Ще однією особливістю художнього перекладу є те, що перекладач часто стикається з особливостями мови оригіналу, які неможливо дослівно перекласти на мову перекладу. Наприклад, фразеологізми, жарти, каламбури. У таких випадках перекладач повинен знайти аналоги або інші способи передачі сенсу цих елементів. Крім того, перекладач художнього твору повинен мати задатки літературознавця, щоб зрозуміти задум автора та передати його в перекладі. Він також повинен володіти навичками літературної стилізації, щоб створити переклад, який буде написаний в тому ж стилі, що й оригінал. Нарешті, перекладач художнього тексту повинен враховувати всі тонкощі та

особливості перекладного твору, такі як його історичний період, стиль, культурні особливості [15].

Однак, незважаючи на те, що явище художнього перекладу протягом багатьох років досліджується лінгвістами, воно все ще недостатньо зрозуміле, особливо в контексті сучасних підходів до перекладацької діяльності. Сучасні підходи до перекладацької діяльності підкреслюють важливість творчості перекладача. Перекладач не повинен просто копіювати оригінальний текст, а повинен створити новий твір, який буде відповідати естетичним вимогам мови перекладу. Для того, щоб досягти такого результату, перекладач повинен мати глибокі знання про мову, літературу та культуру оригіналу та мови перекладу.

Отже, у цьому розділі було визначено концептуальні засади науки фразеології. Було виявлено важливі аспекти, які визначають основи вивчення та використання фразеологічних одиниць у літературі, зокрема в творах Дж. Голсуорсі. Поглиблений аналіз теоретичних аспектів художнього перекладу виокремив ключові поняття та особливості, які виступають ключовими в роботі над перекладом художньої літератури. Таким чином, було розкрито важливі аспекти дослідження фразеологізмів у лінгвістиці та перекладознавстві.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

2.1. Фразеологізм у світлі теорії перекладності / неперекладності

Фразеологізми відіграють ключову роль у мові, оскільки вони несуть унікальні виразові та ідіоматичні нюанси, які можуть бути складно передати при перекладі на іншу мову. Це створює виклики для перекладачів, які мають глибоко розуміти культури та мови, щоб точно передати сенс ідіом. Переклад фразеологізмів вимагає від перекладача уваги та творчості, щоб зберегти виразність і значення оригіналу. Часто перекладачі вдаються до буквального перекладу, адаптації, переформулювання або пошуку еквівалентів у мові перекладу. Проте, деякі фразеологізми можуть бути неперекладними через їх унікальні культурні та ідіоматичні особливості. У таких випадках перекладач повинен мати глибокі знання обох мов та культур, а також використовувати контекст, щоб знайти найкращий спосіб передачі ідіоми. Переклад фразеологізмів вимагає ретельного аналізу їх значення та контексту для точної передачі на іншу мову [17].

Переклад фразеологізмів - це складний процес, який потребує від перекладача глибоких знань мови-джерела та мови-цілі, а також здатності аналізувати та розуміти контекст. Крім того, важливо враховувати культурні та історичні особливості кожної мови, оскільки вони впливають на використання фразеологізмів.

За словами Г. Гачечиладзе, перекладач повинен не просто передати інформацію, що міститься в оригіналі, але також відтворити його форму і зміст. Тобто, переклад повинен бути не просто зрозумілим, але також естетично виразним і відповідати нормам мови перекладу [32].

Важливо відзначити, що при перекладі творів, які входять до сфери художнього дискурсу, обов'язковим етапом є проведення повного перекладацького аналізу. Як стверджує В.Г. Ніконова, без цього етапу правильна інтерпретація стає практично неможливою. Цей аналіз передбачає детальне вивчення всіх стилістичних прийомів,

використаних у творі, а також граматичних особливостей та відтінків значень. Необхідно розглядати прагматику тексту, встановлювати паралелі та знаходити зв'язок між твором і світом. Одним із ключових завдань є передача думки, яку автор вклав у написані рядки, зберігаючи при цьому авторські особливості у перекладі. Важливо зауважити, що переклад художнього дискурсу є складним процесом, який враховує вплив різноманітних факторів, таких як цільова аудиторія тексту, його призначення та функції. Такий переклад також взаємодіє з різними культурами і релігіями, враховуючи емоції, асоціації та ідеї [72].

Культурний контекст є надзвичайно важливим у перекладі фразеологізмів, і це неможливо переоцінити. Оскільки фразеологізми часто містять ідіоматичні вирази, які не можна просто буквально перекласти, перекладач повинен мати глибокі знання мови та культури-джерела, а також мови-цілі, щоб зрозуміти, як найкраще передати відтінки фразеологізму в контексті. Це може створювати складнощі для перекладача, і він повинен бути готовий розв'язувати складні питання, пов'язані з тим, наскільки точно він може передати культурний контекст і зберегти оригінальний смисл фразеологізму. Іноді перекладачеві доводиться використовувати адаптацію та переформулювання фразеологізмів, щоб досягнути максимально точного перекладу у випадках, коли прямий переклад неможливий через культурні відмінності. Це ще більше підкреслює важливість розуміння культурного контексту в процесі перекладу фразеологізмів. Також важливо враховувати, що фразеологізми можуть містити відтінки, які є специфічними для певної культури, і їх переклад може бути дуже складним у зв'язку з цим. В цілому, перекладач повинен мати глибокі знання культури, мови та лінгвістики для того, щоб забезпечити максимально точний та адекватний переклад фразеологізмів [20].

Фразеологізми є однією з найскладніших частин мови для перекладу через їх унікальні ідіоматичні особливості, які часто втрачаються при перекладі на іншу мову. Перекладачі повинні мати глибокі знання обох мов та розуміння культурних нюансів, щоб знайти точні та виразні аналоги. Часто доводиться вдаватися до переформулювання

та адаптації, щоб зберегти сенс і стиль оригіналу. Успішний переклад вимагає від перекладача високої майстерності та вміння відчувати тонкощі мови.

Хоча деякі фразеологізми можуть здатися неперекладними, існує поняття “перекладної нерівності”, коли можливо знайти еквівалент у цільовій мові, який не зовсім точно відображає оригінал. Іноді прямий переклад може втратити виразність і стати незрозумілим для носіїв мови, тому перекладач має вирішити, коли краще використовувати нерівність для збереження сенсу ідіому. Важливо також враховувати культурні особливості аудиторії, оскільки деякі вирази можуть бути неприйнятними або незрозумілими. Перекладач повинен аналізувати мовні та культурні особливості, щоб знайти найкращий спосіб передачі сенсу ідіому. Вибір перекладу залежить від контексту використання фразеологізму, його справжнього значення та нюансів, а також від культурних та соціальних відмінностей між мовами. Перекладач повинен враховувати цілі та контекст перекладу, щоб визначити найточніший варіант перекладу [17].

Наприклад, український фразеологізм «*гріхи на душі*» може бути перекладений на англійську як *"sins on the conscience"*. Цей варіант перекладу не є повністю відповідним за змістом та виразністю, але він є достатньо близьким за сенсом, щоб передати основну ідею фразеологізму [71]. У даному випадку, перекладач повинен уважно вивчити фразеологізм та контекст, у якому він вживається, щоб зрозуміти його справжній сенс та відтінки. Для знаходження найбільш підходящого варіанту перекладу, перекладач повинен також враховувати мету та аудиторію перекладу, а також культурні та соціальні відмінності між мовами, щоб забезпечити точність та виразність перекладу. Окрім того, перекладач може використовувати різні методи перекладу, такі як калькування, вільний переклад або еквівалентність, щоб знайти найбільш підходящий варіант перекладу для даного фразеологізму.

Одним із методів перекладу фразеологізмів є дослівний переклад, який зазвичай не дозволяє точно передати ідіоматичне значення фразеологізму. Інший метод - це переклад з використанням еквівалентного фразеологізму в мові-джерелі, що є більш

адекватним способом передачі смислу, проте може бути неможливим через відмінності в культурних звичках та традиціях. Одним з додаткових методів перекладу фразеологізмів є адаптація фразеологізму до мови-адресата. Цей метод полягає в тому, щоб створити новий фразеологізм, який містить ту ж ідею, що й оригінальний фразеологізм, але відповідає мові-адресата та відповідає культурним та соціальним нормам цієї мови. Також існують методи перекладу фразеологізмів з використанням контексту, аналогій, культурних реалій та інших прийомів, які допомагають передати смисл фразеологізму відповідно до його контексту та ідіоматичного значення [67].

Наприклад, метод перекладу фразеологізмів з використанням контексту передбачає аналіз тексту в цілому, а не окремого фразеологізму, що допомагає зрозуміти контекст вживання та ідіоматичне значення. Також можна використовувати аналогії - подібні фразеологізми або висловлювання, які мають подібне значення в мові-джерелі та мові-цілі. Крім того, використання культурних реалій може допомогти передати ідіоматичне значення фразеологізму, оскільки вони відображають особливості культури та традиції народу. Такі методи допомагають перекладачеві передати смисл фразеологізму настільки точно, наскільки це можливо. У практиці перекладу фразеологізмів, важливо пам'ятати, що значення фразеологізмів може бути залежне від контексту та культурних реалій, тому необхідно звертати особливу увагу на контекст та культурні особливості мов. На практиці, перекладачі зазвичай використовують комбінацію різних методів перекладу фразеологізмів, щоб забезпечити якнайбільш точний та адекватний переклад. Наприклад, можна використовувати аналогії з культурних реалій, контекстуальний переклад, дослівний переклад або пошук еквівалентного фразеологізму в мові-цілі. Вибір методу залежить від конкретних умов та завдань перекладу [71].

Отже, фразеологізми є важливою частиною будь-якої мови, відображаючи культурні та історичні особливості народу. У контексті теорії перекладності та неперекладності, фразеологізми становлять особливий виклик через їх глибоко

закорінене значення та культурні конотації. Часто вони не мають прямих еквівалентів у інших мовах, що вимагає від перекладачів бути творчими та знаходити альтернативні способи передачі сенсу. Проте, незважаючи на те, що деякі фразеологізми можуть бути неперекладними у традиційному розумінні, завжди існують методи для передачі їх значення та емоційного впливу. Це може включати використання аналогій, пояснень або навіть створення нових фразеологічних виразів у цільовій мові. Таким чином, переклад фразеологізмів є не просто мовним завданням, а й культурним мостом, що з'єднує різні мовні спільноти.

2.2. Чинники перекладності фразеологізмів

Переклад фразеологізмів - це складний процес, який вимагає від перекладача глибокі знання мови та культури обох мовних спільнот. У зв'язку з тим, що фразеологізми – це словосполучення, які не утворені в процесі мовлення, а існують як стійкі фразеологічні звороти, вони стають викликом для перекладача. Вони стосуються проблеми збереження індивідуального стилю автора та стилю самого твору. Використані стилістичні прийоми автора формують систему образів та емоційно впливають на читача. Тому відповідність перекладу необхідно оцінювати не лише на рівні тексту, але й на рівні використаних стилістичних прийомів. За В.В. Коптіловим, у художньому перекладі важливо досягти найбільш точного відображення змісту оригіналу, при цьому органічно поєднуючи його із відтворенням стилю оригіналу.

Нижче перераховано кілька основних чинників, що впливають на перекладацький процес.

1. Ідіоматичність: фразеологізми, як правило, мають ідіоматичне значення, тобто їхнє лексичне значення не відповідає їхньому фактичному значенню. Це означає, що перекладач повинен мати глибоке розуміння ідіоматичного значення фразеологізму, щоб точно передати його значення в перекладі. Наприклад, фразеологізм *"to let the cat out of the bag"* в англійській мові має ідіоматичне значення *«розсекретити щось, що мало б залишитися в таємниці»*, тому є важливим, щоб перекладач розумів це ідіоматичне

значення та знав відповідний еквівалент в мові перекладу, щоб передати точне значення фразеологізму. Крім того, ідіоматичність фразеологізмів може залежати від контексту, у якому вони вживаються. Наприклад, фразеологізм *"to be on cloud nine"* в англійській мові має ідіоматичне значення *"бути дуже щасливим"*, але його можна вживати в різних контекстах, що може впливати на його точний переклад [68]. До того ж, існує велика кількість фразеологізмів, які мають ідіоматичне значення, і кожен з них може мати свої особливості перекладу. Наприклад, фразеологізм *"to pull someone's leg"* в англійській мові має ідіоматичне значення *«жартувати»*, і його переклад може залежати від контексту та стилю мовлення [85].

Таким чином, при перекладі фразеологізмів важливо мати глибоке розуміння їхнього ідіоматичного значення та контексту вживання, а також знати відповідні еквіваленти в мові перекладу, щоб передати точне значення фразеологізму.

2. Культурні відмінності: Культурні відмінності між мовними спільнотами можуть впливати на значення та вживання фразеологізмів, і це може створити складнощі для перекладача. Наприклад, фразеологізм *"the elephant in the room"* в англійській мові описує неприємну тему, про яку всі знають, але ніхто не говорить, проте в інших культурах цей самий поняття може бути виражено іншим способом. Крім того, фразеологізми можуть бути пов'язані з історією, релігією, літературою та іншими аспектами культури, що робить їх особливо чутливими до культурних відмінностей. Наприклад, фразеологізм *«бігти з вогнем за водою»* в українській мові відноситься до української народної казки про Качку, яка насправді не може бігти з вогнем за водою, а в інших мовах цей поняття може бути виражено інакше [83]. Культурні відмінності можуть мати різні прояви в фразеологізмах. Наприклад, фразеологізм *"the sword of Damocles"* в англійській мові походить з історії Дамокла, який був під загрозою небезпеки, що постійно висіла над ним, і утворився у популярному вжитку вираз, що означає постійну загрозу. Проте, у інших мовах це поняття може бути виражено за допомогою іншої історії або культурної пам'ятки [80]. У кінцевому рахунку, культурні

відмінності можуть мати суттєвий вплив на вживання фразеологізмів, тому для точного перекладу важливо мати глибоке розуміння культурного контексту, звичаїв та традицій мови-джерела та мови-цілі.

3. Контекст: Контекст використання фразеологізму може бути дуже різним і включати в себе не тільки слова, але й жести, міміку та інші невербальні елементи комунікації. Наприклад, фразеологізм *"kick the bucket"* в англійській мові означає «померти», але буквально перекладається як «кинути відро». Українською це можна виразити за допомогою фразеологізму «віддати свою останню духовну цінність». Українською це можна виразити за допомогою фразеологізму «бути в своєму світі». Фразеологізм *"to be on cloud nine"* в англійській мові означає «бути дуже щасливим», але буквально перекладається як «бути на дев'ятій хмаринці». Українською це можна виразити за допомогою фразеологізму «бути на сьомому небі від щастя». Таким чином, багатомовність та розуміння контексту дуже важливі для успішного перекладу фразеологізмів [82].

4. Мета та аудиторія: Мета та аудиторія перекладу також впливають на вибір методу перекладу фразеологізму. Наприклад, переклад фразеологізму для наукової статті може вимагати більш точного та наукового підходу, тоді як переклад фразеологізму для художнього твору може дозволяти більшу свободу в виборі методу перекладу. Для подальшого розуміння впливу мети та аудиторії на переклад фразеологізмів можна навести більше прикладів [84].

Наприклад, якщо метою перекладу є документація для правових цілей, то переклад фразеологізмів може вимагати більш точного та юридичного підходу, оскільки фразеологізми можуть мати юридичне значення та використовуватися в правовому контексті. З іншого боку, якщо переклад виконується для рекламної кампанії, то перекладач може використовувати більш творчий та образний підхід, щоб привернути увагу аудиторії та передати бажаний ефект. Також можна вказати, що аудиторія, до якої звертається переклад, також впливає на вибір методу перекладу фразеологізмів.

Наприклад, якщо переклад виконується для професіоналів у певній галузі (наприклад, медицина або фінанси), то перекладач повинен використовувати спеціалізовану термінологію та фразеологізми, щоб передати точність та акуратність термінів та понять у цій галузі. З іншого боку, якщо переклад виконується для широкої аудиторії, то фахівець може використовувати більш загальноживані та зрозумілі фразеологізми, щоб забезпечити доступність та зрозумілість перекладу для широкої аудиторії.

5. Мовні особливості: Мовні особливості мови-джерела містять такі чинники перекладності фразеологізмів, як:

- Лексичні особливості: фразеологізми можуть мати унікальне значення, яке не має прямого відповідника в іншій мові. Наприклад, фразеологізм *"to spill the beans"* в англійській означає *"випадково розкрити таємницю"*, але українська мова може мати інший фразеологічний вираз з іншим значенням [80].

- Граматичні особливості: фразеологізми можуть мати граматичні особливості, які ускладнюють їх переклад. Наприклад, у фразеологізмі *"to put up with"* в англійській, прийменник *"with"* необхідний для передачі ідіоматичного значення, що може викликати труднощі в українському перекладі [80].

- Фонетичні особливості: фразеологізми можуть містити звукові елементи, які складніше перекласти, особливо при різниці у звуках та інтонації мов. Наприклад, у фразеологізмі *"to break the ice"* в англійській, звук *"br"* має значення "почати", але українська мова може не мати аналогічного фразеологізму з цим звуком і значенням [80].

- Стилiстичні особливості: фразеологізми можуть мати стилістичні відмінності, що впливають на вибір перекладу. Наприклад, фразеологізм *"to hit the nail on the head"* («влучити в точку») в англійській мові є висловом, який використовується у формальних та неформальних ситуаціях, проте його стиль може бути більш формальним або неформальним, залежно від контексту. Перекладач повинен враховувати стиль мови-джерела та мови-мети, щоб знайти відповідний еквівалент з аналогічним стилем. Також важливо враховувати стилістичну належність фразеологізму при виборі перекладу.

Наприклад, фразеологізм *"to let the cat out of the bag"* («випустити kota з мішка») має стилістичну належність до розмовної мови, тому перекладач повинен використовувати аналогічну мову-мету для передачі тієї ж самої стилістичної належності [80].

Однак перекладач повинен дбати про уважність, оскільки стиль мови може залежати від конкретного контексту. Наприклад, фразеологізм *"to hit the nail on the head"* може вживатися у формальних ситуаціях, таких як бізнес-зустріч, тому важливо, щоб перекладач використовував відповідний стиль мови для передачі цього контексту [80].

Тож, важливо, щоб перекладач звертав увагу на культурні відмінності між мовами, оскільки фразеологізми можуть мати різні конотації в різних культурах. Наприклад, фразеологізм *"a piece of cake"* у англійській мові вказує на щось дуже просте або легке, але в інших культурах може викликати непорозуміння [80]. Тому перекладач повинен бути знайомим з культурою та традиціями обох мов, щоб точно передати сенс фразеологізму.

2.3. Принципи, методи та етапи дослідження

У процесі художнього перекладу, ідіоматичні вирази відіграють ключову роль у відтворенні унікального стилю автора та атмосфери оригінального тексту, одночасно збагачуючи переклад додатковими нюансами [83]. Однак, це може стати викликом для перекладача, адже глибока ідіоматичність та культурна обумовленість таких виразів можуть ускладнити їх точне перенесення на іншу мову. Крім того, багатозначність фразеологізмів додає ще один рівень складності. Аналіз особливостей ідіоматичних виразів у літературному перекладі вимагає застосування спеціальних підходів та методик, які дозволяють зберегти як смисл, так і естетичну цінність оригіналу.

Додавши до цього, важливо підкреслити, що успішний художній переклад вимагає не лише мовної компетенції, а й глибокого розуміння культурних контекстів обох мов. Перекладач повинен бути чутливим до символіки, яка може бути прихована в ідіоматичних виразах, і знаходити творчі способи для їх передачі, що може включати в себе створення нових ідіом або адаптацію існуючих для збереження авторського задуму.

Такий підхід дозволяє не просто перекласти текст, але й передати його глибину та багатство, зробивши переклад справжнім мистецтвом.

Переклад є складним та багатогранним процесом, який вимагає не лише глибокого розуміння мови, але й здатності до аналізу та інтерпретації культурних та контекстуальних аспектів тексту. Теорія перекладу, яка вивчає цей процес, базується на ряді фундаментальних принципів, що формують методологічну основу для дослідження перекладацької діяльності. Вони допомагають визначити, як перекладачі підходять до тексту, які стратегії вони використовують, та які фактори впливають на їхні рішення. Серед них:

1. Контекстуальний підхід. Для визначення значення фразеологізму у художньому творі потрібно досліджувати його контекст та взаємодію з іншими лексичними та граматичними одиницями. Зважаючи на високий ступінь ідіоматичності фразеологізмів у художніх творах, їх переклад може бути складним. Наприклад, фразеологізм *"to kill two birds with one stone"*, буквально означає «вбити двох птахів одним каменем», але використовується у переносному значенні, щоб позначити вирішення двох проблем одночасно [85]. У такому випадку перекладач повинен знати аналогічний фразеологізм у мові перекладу, наприклад, «вбити двох зайців одним пострілом» в українській мові, і використовувати його залежно від контексту.

2. Еквівалентність перекладу. Переклад фразеологізмів у художньому перекладі повинен відображати авторський стиль та атмосферу твору, тому важливо забезпечити еквівалентність перекладу. Еквівалентність перекладу фразеологізмів у художньому перекладі є складним завданням, оскільки іноді вони мають високий ступінь ідіоматичності та культурної залежності. Наприклад, англійський вираз *"to kick the bucket"* є ідіомою, яка означає «померти», але пряmier переклад на іншу мову може не відображати справжній зміст виразу та його культурне значення [81]. Отже, перекладач повинен знайти еквівалентний вираз у мові перекладу, який збереже сенс і стиль оригінального тексту.

Наукові та лінгвістичні методи дослідження є фундаментом для розуміння мовних явищ та їх застосування у різних галузях знань. Вони включають широкий спектр підходів, від емпіричних експериментів до теоретичного моделювання, які дозволяють нам аналізувати, інтерпретувати та передбачати мовну поведінку. Лінгвістичні методи дають змогу вивчати структуру та значення мови. Наукові методи розкривають взаємодію мови з людським сприйняттям та суспільством. Ці методи є невід'ємною частиною лінгвістичних досліджень, сприяючи розвитку мовознавства як науки та забезпечуючи точність та об'єктивність у вивченні мови [91].

Наукові методи дослідження:

1. Індукція та дедукція. Дедукція полягає у виведенні конкретних висновків з узагальнених тверджень, таких як аксіоми чи гіпотези. Цей метод виходить з припущення, що якщо початкові положення є правдивими, то і виведені з них висновки також будуть правдивими. Дедукція часто використовується разом з іншими методами, такими як аналіз, синтез та формалізація, і може базуватися на індуктивно отриманих загальних положеннях. Індукція, навпаки, починається з окремих спостережень чи фактів та прямує до формулювання загальних умовиводів. Цей метод залежить від емпіричного досвіду і вважається достовірним, коли узагальнення працює для всіх елементів досліджуваної групи. У контексті лінгвістики, ці методи допомагають розкрити взаємозв'язки між мовними структурами та їх використанням у реальному спілкуванні. Наприклад, дедуктивний аналіз може передбачати, що зміна комунікативних ролей впливає на розвиток діалогу, а індуктивний підхід дозволяє спостерігати, як ці зміни відбуваються в реальному мовленні та як вони впливають на інтеракцію між учасниками. У практиці, індукція та дедукція часто використовуються разом, оскільки чисте застосування одного методу рідко можливе [91].

2. Метод гіпотез. Перехід від конкретних індуктивних спостережень до загального дедуктивного зазвичай відбувається шляхом гіпотез, подальшого їхнього підтвердження або спростування і висунення нових. це науковий підхід, який дозволяє переходити від

окремих спостережень до загальних висновків. Спочатку формулюються припущення про характеристики, причини або закономірності явища. Гіпотеза є тимчасовим рішенням, яке потребує перевірки. Якщо аналіз підтверджує гіпотезу, вона може стати частиною наукової теорії; якщо ні - її відкидають. Наприклад, гіпотеза Ноама Хомського про вроджену мовну здатність і ностратична гіпотеза про походження мов залишаються непідтвердженими. Також, у порівняльно-історичному мовознавстві було спростовано думку про санскрит як про первісну індоєвропейську мову [91].

3. Аналіз та синтез. Вони є ключовими методами наукового дослідження, які застосовуються у різних областях знань. Аналіз полягає у розбитті об'єкта дослідження на складові частини для детального вивчення кожної з них. Наприклад, у мовознавстві це може бути аналіз структури речення або словникового складу. Синтез, у свою чергу, включає об'єднання розібраних елементів у єдину систему, що дозволяє сформувати цілісне уявлення про об'єкт. Обидва ці методи взаємодоповнюють один одного, дозволяючи не лише розкласти об'єкт на частини для аналізу, але й синтезувати отримані дані для глибшого розуміння досліджуваного явища. Таким чином, аналіз та синтез разом формують діалектичну єдність, яка є основою для наукового пізнання та розвитку теорій [91].

4. Спостереження. Це є цілеспрямованим процесом сприйняття, який вимагає об'єктивності та часто підкріплюється повторними вимірами або іншими методами для забезпечення точності. Інтроекція, або самоспостереження, є одним із видів спостереження, але вона може бути суб'єктивною та схильною до підтвердження власних припущень. Результати спостереження та інтроекції потребують верифікації, яка включає перевірку мовних фактів, їх відповідність граматичним теоріям та даним інших мов. Інтерв'ювання є формою спостереження, яка поєднує опитування та статистичний аналіз відповідей. Існують два типи спостереження: включене, де дослідник бере участь, та невключене, де дослідник залишається нейтральним, щоб не впливати на результати [91].

5. Ідеалізація. Це метод у науці, який використовується для створення уявного об'єкта, який відповідає ідеальним умовам, щоб краще зрозуміти реальний об'єкт. Цей метод дозволяє створити моделі, які спрощують складні явища, такі як мовні знаки або процеси перекладу, які ми вивчали в лінгвосеміотиці. Наприклад, ми можемо уявити ідеальну комунікативну ситуацію, де я, як відправник, намагаюся передати вам, як одержувачу, певну інформацію за допомогою мовних та немовних засобів. Ви, у свою чергу, інтерпретуєте цю інформацію, враховуючи різні контексти, такі як ситуаційний, особистісний, науковий та соціокультурний. Однак, така модель буде завжди ідеалізованою, оскільки вона не може врахувати всі індивідуальні когнітивні особливості, які впливають на те, як ви розумієте мої слова [23].

6. Моделювання. Моделювання об'єднує методи, які дозволяють створювати спрощені та ідеалізовані версії реальних об'єктів для їх кращого вивчення. Це включає в себе відокремлення основних характеристик та процесів, щоб зрозуміти, як вони взаємодіють у складних системах. Наприклад, у літературознавстві жанрове моделювання допомагає аналізувати різні аспекти жанру, такі як стиль автора, тематика та комунікативна функція. Формалізація полягає у визначенні, як ці елементи можуть бути представлені за допомогою конкретних матеріальних або теоретичних структур [23].

Лінгвістичні методи дослідження:

1. Описовий метод. Важливий підхід, що дозволяє лінгвістам збирати, систематизувати та аналізувати мовні дані. Він передбачає кілька ключових етапів. Починається все з інвентаризації, де визначаються та перелічуються аналітичні одиниці мови. Далі йде сегментація, яка полягає у поділі лінгвістичного матеріалу на менші складові для глибшого вивчення. Потім відбувається класифікація, коли мовні елементи групуються за певними критеріями в категорії. І, нарешті, інтерпретація допомагає визначити характеристики та особливості кожної категорії. Завдяки цьому методу можна створювати описові граматики, словники та інші нормативні довідники, які сприяють

кращому розумінню мови. Внутрішня інтерпретація включає класифікацію мовних одиниць за такими критеріями, як їхня роль у слові та участь у словотворенні. Зовнішня інтерпретація відкриває зв'язок мовних елементів з реальністю, категоріями свідомості та контекстом їх використання. Наприклад, аналіз гендерних стратегій може включати вивчення соціопсихологічних особливостей комунікативної поведінки чоловіків та жінок, що дозволяє глибше зрозуміти взаємодію між мовою та суспільством [58].

2. Порівняльно-історичний метод. У лінгвістиці це - набір процедур, які дозволяють вченим відновлювати історію мов та визначати, як мови еволюціонували з їхніх протомов. Цей метод використовується для порівняння споріднених мов, що ділять спільного предка, на різних стадіях їхнього розвитку, щоб виявити як вони змінювались та розвивались. Він є ключовим інструментом для реконструкції первісних форм мовних сімей та груп, а також для вивчення їхньої подальшої еволюції та розгалуження на окремі мови. Крім того, порівняльно-історичний метод використовується для створення детальних описів мов, які належать до певної генетичної групи [1].

3. Зіставний метод. Ключовий метод у контрастивній лінгвістиці, який озволяє виявляти як спільні, так і унікальні характеристики мов, порівнюючи їх на різних рівнях, включаючи звуки, слова, граматику, а також у контексті мовлення та текстів. Цей метод застосовується до як споріднених, так і неспоріднених мов. Основна мета зіставного методу полягає у виявленні однакових та відмінних рис мов, що допомагає поглибити розуміння однієї мови на фоні іншої, визначити характерні особливості мовних сімей і груп, передбачити можливі мовні інтерференції та особливості взаємодії мов при вивченні іноземних мов. Відмінною рисою зіставного методу є його фокус на порівнянні двох або трьох мов у синхронному аспекті їх розвитку, без мети встановлення типологічних характеристик цих мов. Зіставний аналіз включає визначення критерію порівняння, і вибір цього критерію залежить від мовного рівня аналізованих одиниць. Наприклад, на рівні словотворення можуть бути використані критерії словотвірних

типів, ономасіологічної структури та внутрішньої форми слова, тоді як на лексичному рівні - компонентний склад значень порівнюваних слів [58].

4. Типологічний метод. Підхід, який зосереджений на виявленні універсальних характеристик та закономірностей, які є спільними для мов світу, та їх подальшій класифікації на основі цих характеристик. Основна ідея методу полягає у порівнянні мов для встановлення їх схожостей та відмінностей. Цей метод має на меті визначити мовний тип, який представляє собою набір характеристик, що є загальними для певної групи мов. Він відрізняється від порівняльно-історичного методу тим, що аналізує мови у їх сучасному стані, не зважаючи на їхнє походження чи взаємозв'язок. Також, на відміну від контрастивного методу, типологічний метод не обмежується порівнянням лише двох мов, а досліджує типологічні риси багатьох мов з метою створення їх типологічної класифікації [58].

5. Структурний метод. У лінгвістиці розглядає мову як систему, де кожен компонент має своє місце та взаємодіє з іншими в рамках чітко визначеної ієрархії. Цей підхід використовує різні техніки для аналізу мовних елементів у їх синхронному стані, тобто як вони існують і функціонують у певний момент часу. Він зосереджується на інваріантах, які є стабільними елементами мови, і розглядає їх у контексті їх розподілу та взаємозв'язків з іншими одиницями на тому ж рівні мовної системи [1].

6. Функціональний метод. Вивчає мову як активний інструмент спілкування, зосереджуючись на тому, як мовні елементи використовуються для досягнення певних цілей. Він враховує прагматичний аспект мови, тобто її використання в реальних ситуаціях, і включає техніки, такі як моделювання функціонально-семантичних полів, аналіз тексту з урахуванням контексту, а також прагматичний і конwersаційний аналіз. Цей метод також займається дослідженням дискурсу та інтерпретацією тексту з точки зору діалогу та взаємодії між учасниками спілкування [1].

7. Конструктивний метод. Підхід, що використовується для створення спрощених, гіпотетичних моделей мови або її окремих елементів з метою подальшого аналізу та

дослідження. Цей метод дозволяє лінгвістам відокремити певні аспекти мови та досліджувати їх у контексті абстрактних схем, що сприяє кращому розумінню структури та функціонування мови. Цей метод використовується для вивчення мовних знань, структур, трансформацій та обмежень на них, а також для аналізу мови з точки зору логіки та семантики [58].

Вивчення особливостей фразеологічних виразів у художньому перекладі включає кілька етапів:

1. Збір матеріалу. Перший етап дослідження специфіки фразеологічних одиниць у художньому перекладі полягає у ретельному зборі фразеологічних одиниць з оригінального тексту та їх перекладів. Щоб створити більш комплексну базу даних, можна скористатися не тільки електронними та друкованими словниками, але й різними текстовими корпусами, що включають літературні твори. Важливо враховувати, що один і той же фразеологізм може мати кілька варіантів перекладу, тому варто аналізувати декілька перекладів для повноти картини. Окрім того, особистий досвід та знання мови дослідника можуть бути корисними для виявлення фразеологічних виразів, придатних для літературного перекладу [12].

2. Визначення еквіваленту. Вибір еквіваленту для фразеологічного виразу в перекладі. Це може бути інший фразеологізм або переклад, що передає схоже значення. При цьому потрібно враховувати контекст, стиль та інші характеристики перекладу. При визначенні еквіваленту для фразеологічного виразу важливо враховувати мовні та культурні особливості. Деякі фразеологізми можуть мати культурно-специфічне значення і не мати точного еквівалента в іншій мові. Існують також переклади, які можуть передавати особливості оригінальної мови, але бути незрозумілими або непривичними для читачів мови перекладу. Тому вибір еквіваленту є ключовим етапом у процесі літературного перекладу і вимагає від перекладача глибокого розуміння мови та культури, а також досвіду в перекладацькій справі [14].

3. Валідація. Полягає у перевірці точності обраного еквіваленту і аналізі його функціонування у контексті перекладу. Цей процес може включати порівняльний аналіз з іншими версіями перекладу того ж тексту, а також консультації з експертами. Під час валідації можливо виявити, що обраний еквівалент не повністю передає зміст оригінального фразеологізму або порушує стиль чи атмосферу тексту. У такому разі можна запропонувати інші варіанти перекладу або внести корективи до вже існуючого перекладу [14].

4. Оформлення результатів. Документування отриманих результатів у формі докладного звіту, наукової статті чи іншого виду академічного документу. У такому документі можна викласти аналіз, приклади перекладів, порівняння з іншими роботами та багато іншого. Документація результатів є ключовою частиною процесу перекладу, оскільки вона дозволяє систематизувати знання. Написання наукової статті є одним із способів документування, де можна включити опис методології, результати, порівняння, висновки та рекомендації для майбутніх досліджень. Також важливою є презентація результатів перед колегами, наприклад, на наукових конференціях чи семінарах, де можна обговорити дослідження та отримати зворотний зв'язок [14].

Таким чином, дослідження специфіки фразеологічних одиниць у художньому перекладі виступає складним та багатоетапним процесом, що вимагає від перекладача глибокого знання мови, культури та літературних традицій.

Отже, даний розділ був зосереджений на теоретичних основах та методології, які застосовуються при перекладі фразеологічних виразів. Було проаналізовано фразеологізми через призму теорії перекладності та неперекладності, розглянуто фактори, що впливають на цей процес, а також окреслено основні принципи, методики та кроки, які слід виконати під час дослідження у цій сфері.

РОЗДІЛ 3

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ ДЖ. ГОЛСУОРСІ)

3.1 Способи та прийоми перекладу фразеологізмів у художній літературі

Фразеологізми в літературі відіграють ключову роль у формуванні характерів персонажів та вираженні їх почуттів і світогляду. Проте, переклад фразеологічних виразів у літературних творах може бути складним завданням через їхню складність та глибину значень, які можуть втрачатися при перекладі на іншу мову. Це особливо стосується фразеологізмів, що несуть у собі культурні та історичні нюанси, вимагаючи від перекладача детального розуміння оригінальної мови та культури. Наприклад, український вислів «ні з грошей, ні зі слів» може бути перекладений дослівно, як “neither from money, nor from words”, але такий переклад не передасть його істинного значення про відсутність вибору чи можливостей у людини. Тому перекладач повинен уважно вивчити контекст вживання фразеологізму та знайти найкращий спосіб передати його повне значення [20].

За основу дослідження було взято матеріали британського письменника Джона Голсуорсі та відповідники, перекладені фахівцями на українську (у деяких випадках переклад здійснювався самостійно через відсутність українськомовного відповідника).

Зокрема, епопея “*The Forsyte Saga*” [52] та його перекладений варіант українською «Сага про Форсайтів», над яким працював український перекладач Олександр Терех [46]. У творі Голсуорсі також детально описує життя однієї родини, яка символізує долю багатьох поколінь - батьків, дітей та онуків - в контексті довгого буття Англії. Він відображає зміни, які відбулися в різні епохи, через згадки та описи важливих історичних подій, таких як англо-бурська війна, смерть королеви Вікторії та Перша світова війна [45].

"The White Monkey" («Біла мавпа») [47,46] – роман, який є частиною трилогії *"A Modern Comedy"* («Сучасна комедія») і продовженням трилогії *"The Forsyte Saga"* («Сага про Форсайтів»). У ньому розгортаються події в житті родини Форсайтів та їхніх спільників. Дочка Джона Форсайта, Флер, вступає в шлюб із Майклом Монтм. Їхні стосунки базуються на безмежній пристрасті Майкла до Флер, хоча сам шлюб відзначається відчаєм більше, ніж справжньою любов'ю. У той час Флер також стає об'єктом захоплення поета Вілфріда Дезерта. Паралельно з цим батько Флер, Сомс Форсайт, стикається з проблемами в бізнесі, пов'язаними з корупцією в страховій компанії. Ці події можуть вплинути на подальший розвиток сюжету, зокрема, загрожувати стабільності шлюбу Флер та Майкла [52].

"The Silver Spoon" («Срібна ложка») [47] – роман, який також є частиною трилогії *"A Modern Comedy"* («Сучасна комедія») і продовженням трилогії *"The Forsyte Saga"* («Сага про Форсайтів»). У творі Майкл Монт вирішує розпочати політичну кар'єру, покидаючи свою роботу в видавництві. Він обирає незвичайну і маловідому теорію фоггартизму для своєї політичної платформи. Одночасно він засновує невелику колонію на своєму маєтку, де пропонує роботу безробітним. У той час між Флер і Марджорі Феррар виникає конфлікт, коли запрошена в гості Марджорі називає Флер "вискочкою". Конфлікт загострюється, коли Сомс Форсайт назвавши Марджорі "зрадницею", викликає її на суд за дифамацію. Форсайти виграють справу в суді, але світське товариство відмовляється визнати їх правоту, підтримуючи аморальну Феррар. Втративши підтримку, Флер вирушає у навколосвітню подорож, і її батько, Сомс Форсайт, вирішує супроводжувати її [47].

На основі вищезгаданих творів та перекладених на українську відповідників (за наявності таких) було здійснено аналіз способів перекладу фразеологічних одиниць у англійській мові.

Отже, одним із методів перекладу фразеологічних виразів у літературних творах є збереження їх дослівного значення з додаванням коментарів про їх застосування та

контекст. Цей підхід часто використовується, коли фразеологізм несе в собі унікальні культурні чи історичні аспекти, які важко передати іншою мовою без додаткових роз'яснень. Проте, такий метод може ускладнити сприйняття тексту читачем через надмірність пояснень.

Наприклад, у романі *"The Forsyte Saga"* («Сага про Форсайтів») вживається фразеологізм *"a wolf in sheep's clothing"* («вовк в овечій шкурі»), який у перекладі на українську може бути представлений як «хижак у відбілюваній шкурі», «хижак, що маскується» або із застосуванням буквального перекладу «вовк в овечій шкурі» [52, с.45]. Такі варіанти перекладу зберігають первісне значення виразу. В переносному сенсі це означає будь-кого, хто приховує негативну сутність під зовнішньою маскою невинності. Походить з Біблії: Ісус навчав своїх послідовників "бережіться брехливих пророків, що приходять до вас у овечій шкурі, а всередині вони – вовки".

Інший приклад - вживання фразеологізму *"to have a bee in one's bonnet"* у романі *"The Silver Spoon"* [47, с.55]. Фразеологізм *"to have a bee in one's bonnet"* виражає ідею того, що у когось є нав'язлива або захоплююча думка, яка постійно займає його увагу. За перекладом "мати нав'язливу ідею" чи "бути одержимим певною думкою", використуванім Олександром Терехом, передається ідея постійної уваги або зосередженості на конкретній думці чи ідеї [46]. Аналізуючи цей фразеологізм, можна зауважити, що вираз *"to have a bee in one's bonnet"* має веселий та образний характер.

Інша стратегія перекладу фразеологізмів у літературних творах полягає у використанні повного або часткового еквіваленту. Цей підхід застосовується, коли фразеологізм містить складні значення, які перекладач не може повністю передати у цільовій мові. У таких випадках можливо вибрати інший вираз з подібним значенням або застосувати перекладацькі техніки, такі як метафори чи порівняння, для передачі суті оригінального фразеологізму.

Також можна використати загальноживані слова або перифразу для передачі значення фразеологізму. Як приклад, у романі *"The Forsyte Saga"* вживання

фразеологізму *"to let the cat out of the bag,"* який був замінений альтернативою *"to spill the beans."* [52, с. 63]. Порівнюючи ці два вирази, можна виявити, що обидва вони мають подібне значення і використовуються для опису розкриття раніше прихованих фактів чи секретів. Фразеологізм *"to let the cat out of the bag"* має веселий та образний характер. Зазвичай він використовується для опису ситуації, коли хтось несподівано або невідомо для інших розкриває таємницю або секрет. Уявлення про "випускання кішки з мішка" створює образ непередбачуваності та несподіваності. Заміна цього фразеологізму варіантом *"to spill the beans"* зберігає схожість у значенні, але може бути менш архаїчною та більш зрозумілою для сучасного читача. Вираз *"to spill the beans"* також вказує на випадкове або непередбачуване розкриття таємниці чи секрету, але відзначається більшою прямоїстю та прозорістю. [46]

Інший приклад - у романі *"The White Monkey"* *"to take the bull by the horns"* (взяти бика за роги) і його альтернатива *"to tackle the problem head-on"* (взятися за проблему безпосередньо)[50, с.85] обидва виражають рішучість та готовність взятися за важке завдання чи вирішити складну проблему[46]. Фразеологізм *"to take the bull by the horns"* створює образ відважного або рішучого дії перед великим викликом або проблемою. Цей вислів вказує на те, що людина готова ризикнути і взяти на себе відповідальність за вирішення ситуації. Альтернатива *"to tackle the problem head-on"* також передає аналогічне значення, але робить це більш прямолінійно та зрозуміло для сучасного читача. Фразеологізм *"to tackle"* вказує на енергійний та цілеспрямований підхід до вирішення проблеми, а *"head-on"* підкреслює безпосередність та відсутність ухилень [46].

Заміна фразеологізму може бути спрямована на полегшення розуміння для читача, який може не бути ознайомлений з більш застарілими виразами. Такий апдейт мовного виразу враховує зміни в мовній культурі та впевнюється, що аудиторія зможе легше зрозуміти авторське намірення.

Окрім того, існують прийоми перекладу фразеологізмів, які полягають у збереженні оригінального фразеологізму в перекладі, але з додаванням пояснення або коментаря до нього. Цей метод може використовуватися у випадках, коли фразеологізм не має відповідника в мові перекладу або його значення є незвичайним або неочевидним. При цьому, перекладач може включати додаткові пояснення до перекладу, щоб допомогти читачеві зрозуміти значення фразеологізму.

Один з прикладів такого перекладу можна знайти у творі "*The Forsyte Saga*", коли автор зберігає фразеологізм "*to burn one's boats*", [52, с.78] але додає коментар щодо його значення: "*Означає, що людина вчинила щось таке, що зв'язала своє майбутнє з результатом цієї дії, і що тепер назад шляху немає*" [46, с.67].

Взагалі, спосіб перекладу фразеологізмів у художній літературі залежить від багатьох чинників, таких як контекст, стиль та мета перекладу. Перекладач повинен мати не тільки глибокі знання двох мов, але й розуміння культурних та лінгвістичних особливостей обох мов, щоб здійснювати якісний та ефективний переклад фразеологізмів. Ще одним важливим прийомом перекладу фразеологізмів є збереження їхньої образності. Перекладач повинен зберегти метафоричне або образне значення фразеологізму, щоб передати не лише його пряме значення, але й відчуття, яке він викликає у читача.

Для досягнення цієї мети перекладач може використовувати різноманітні прийоми, такі як перенос, калька, транслітерація та інші. Один з прикладів з творів Голсуорсі, коли збереження образності фразеологізму є важливим, можна знайти в його романі "*The Forsyte Saga*" [52]. У цьому творі Голсуорсі використовує фразеологізм "*to cast pearls before swine*" (*кидати бісер перед свинями*), щоб описати те, як головний герой, Соамс Форсайт, намагається дарувати свої розкішні речі своїй дружині, яка не оцінює їхньої цінності. В українському перекладі цей фразеологізм зберігає своє образне значення, тому використовується фраза «*кидати перли перед свинями*», щоб передає ідею того, що Соамс намагається дарувати свої розкішні речі людині, яка не вміє цінувати їхню вартість

[46]. Ще один приклад з того ж роману: *"His chin sticking out like a sore thumb"* (буквальний переклад: «Його підборіддя стирчить, як хворий великий палець»)[52,с.45].

Через абсурдність буквального перекладу на українську, перекладач не міг використати його. Загалом, фразеологізм *"stick out like a sore thumb"*[52,с.45] має в англійській мові образне значення: «відрізнятися, бути помітним, бути незручним для оточення» [46, с. 52]. Таким способом і було перекладено вищезгаданий фрагмент з роману.

Отже, використання різних прийомів та способів перекладу допомагає передати не тільки пряме значення фразеологізму, але й його образність та культурну специфіку. Кожен фразеологізм має в собі багатозначне значення, яке може бути складним у передачі у новій мові. Тому використання різних прийомів та способів перекладу допомагає передати не тільки пряме значення фразеологізму, але й його образність, культурну специфіку та емоційну зарядженість.

3.2 Вплив контексту на переклад ФО

Контекст виявляє важливу роль у процесі перекладу фразеологічних виразів, оскільки впливає на той спосіб, яким перекладач розуміє та відтворює значення ідіом чи фіксованих висловів [13]. Цей контекст може включати літературний жанр, історичний період, культурні аспекти, а також наміри та емоції персонажів. Визначаючи, яким чином перекладати фразеологізм – буквально, шукати культурний еквівалент чи створювати новий вислів, – перекладач повинен враховувати контекст, який визначається гумористичністю, серйозністю або трагічністю ситуації. Наприклад, якщо фразеологізм використовується у гумористичному викладі, перекладач може вибрати вираз, який викликає аналогічні асоціації та емоції у цільовій мові. В ситуації, коли ідіома використовується в серйозному або трагічному контексті, важливо передати цю серйозність, утримуючи образність оригіналу.

Американський вчений Д. Хаймс розглядає контекст висловлення через призму його ключової ролі у формуванні сенсу. Він не обмежується лише сумою значень

окремих компонентів висловлення, але акцентує увагу на реальному сенсі, який виникає завдяки взаємодії з контекстом, в якому вислів вживається.[86, с. 71]

Також слід враховувати культурні відмінності, оскільки деякі фразеологізми можуть мати специфічне значення чи асоціації в одній культурі, які в іншій можуть бути відсутніми або відрізнятися. У таких випадках перекладач повинен знайти засіб передати сутність вислову, зберігаючи його вплив на читача.

Тож, можна констатувати, що в процесі перекладу контекстуальне значення відіграє важливу роль. Від цього фактору залежить, чи наявна можливість здійснити буквальний переклад, чи необхідно пристосуватись до конкретного контексту.

Детальніше питання контексту вдалось дослідити за допомогою матеріалу Дж. Голсуорсі: "*The Forsyte Saga*" («Сага про Форсайтів»)[52,46], трилогію, про яку було згадано у минулому підрозділі, та, зокрема, "*A Man of Property*" («Власник») [49,46] – перша книга з цієї ж трилогії, у якій автор зачіпає теми пороків, моральних цінностей, беземоційності та пристрасті.

Часто перекладачі використовують різні прийоми та способи перекладу, щоб передати не лише буквальне значення фразеологізму, але й його стиль та образність [15]. Проте, деякі способи перекладу можуть бути менш ефективними та не передати повністю контекстуальне значення оригінального фразеологізму.

Наприклад, приклад невдалого перекладу фразеологізму з роману "*A Man of Property*" [49].

"*To make a mountain out of a molehill*" (буквальний переклад: «Зробити гору з крота») [49, с.100]. Означає «збільшувати незначну проблему до надмірних розмірів». Згаданий вище переклад: "*Зробити з крота гору*", вважається потенційно некоректним, тому що українською мовою даний вислів звучить незрозуміло. Хоча цей буквальний переклад передає основне значення, він не відтворює ту саму лаконічність та ефективність, які має оригінальний фразеологізм. Українська мова має свій власний

еквівалент, яким можна передати цей фразеологізм більш точно, наприклад, *"робити з комара слона"* або *"робити гору з мурашки"* [46, с.110].

Крім того, важливо враховувати культурні та історичні контексти, в яких вживається фразеологізм, та вибрати переклад, який краще передає ці контексти в мові перекладу.

Наприклад, у романі *"The Forsyte Saga"* («Сага про Форсайтів») автор використовує фразеологізм *"to carry coals to Newcastle"* [52, с.125]:

"She would have thought it as absurd as to carry coals to Newcastle" («Вона б подумала, що це так само абсурдно, як везти вугілля в Ньюкасл»)[46, с.131].

Український переклад цього роману передає фразеологізм як *"так само абсурдно, як везти вугілля у Донбас"*, що зберігає подібний контекст та образ, а найголовніше – є зрозумілим для української аудиторії, яка володіє знаннями про особливості Донбасу.

Також Голсуорсі використовує фразеологізм *"To have a bone to pick"* («мати з кимось свої рахунки») [52, с.136].

"I've got a bone to pick with you, young man" («Я маю з тобою свої рахунки, юначе») [46, с.142].

Український переклад цього роману передає фразеологізм як *«мати з кимось кісточку»*, що відтворює подібне значення та емоції. При вживанні цієї фрази мається на увазі, що когось щось розлючує в поведінці іншої людини, і виникає бажання обговорити це. Нею можна висвітлити питання, про яке хтось боявся говорити раніше. Зауваження: Цей вираз може походити від того факту, що собаки часто борються через кістки.

Ще одним прикладом може бути фразеологізм *"to let the cat out of the bag"*, що в англomовному контексті означає *«розкрити таємницю, розповісти про щось, що було приховано»* [54]. У перекладі на іншу мову можуть використовуватися різні еквіваленти, наприклад *«відкрити карту»*, *«виставити все на світло»*, *«розблокувати розмову»*, але вибір конкретного перекладу залежить від контексту оригінального фразеологізму.

Також важливо враховувати різницю в культурних та історичних контекстах, оскільки в різних культурах можуть використовуватися різні фразеологізми для передачі одного й того ж змісту. Наприклад, український фразеологізм «*битися головою об стіну*» може відтворювати ідею стійкості або нерозуміння, але в англійському контексті таку ідею можуть передати іншим фразеологізмом, наприклад: "*to beat one's head against a brick wall*" [60]. Тому вибір перекладу фразеологізму повинен бути обґрунтований не тільки лексичним значенням, але й контекстом використання.

Значення фразеологічних виразів у перекладі визначається не лише мовними аспектами, але і культурним та емоційним забарвленням висловлення. Точний переклад вимагає глибокого розуміння контексту, щоб передати усі відтінки оригіналу. Це особливо актуально для фразеологізмів, які часто містять культурні аспекти та ідіоматичні вирази, які можуть бути незрозумілими в інших мовних та культурних середовищах. Таким чином, перекладач повинен знаходити відповідний еквівалент у цільовій мові, який збереже оригінальний зміст та стиль, а також буде зрозумілим для читача. Використання прямих еквівалентів або калькування може викликати втрату образності та ефективності висловлювання, тому важливо підходити до кожного перекладу індивідуально, з урахуванням всіх аспектів контексту.

3.3 Загальний огляд проблем перекладу фразеологічних одиниць

Фразеологічні вирази — це стабільні комбінації слів, які мають усталене значення, і їх не можна розбити на окремі елементи без втрати сенсу. Часто вони виникають з певних культурних, історичних чи соціальних причин, тому включають нюанси та емоційні аспекти, які ускладнюють їх переклад [21].

Переклад літературних творів, таких як романи Джона Голсуорсі, може бути викликом для перекладача. Нижче подані одні з найпоширеніших проблем, з якими може зіткнутись перекладач:

Культурні референції: романи Голсуорсі часто містять посилання на британську культуру та історію, які можуть бути незнайомі читачам з інших країн. Перекладачі

повинні забезпечити точний переклад цих посилань, щоб зберегти закладений зміст. Наприклад, у романі Голсуорсі *“The Forsyte Saga”* є згадка про *“the season”* у Лондоні. У британській культурі *“the season”* означає період світських заходів та вечірок, який зазвичай припадає на весну та літо. Однак це посилання може бути незнайомим читачам з інших країн, які не мають подібних традицій. Перекладачі повинні знайти спосіб передати значення поняття *“the season”* у спосіб, зрозумілий читачам цільової мови [61].

Для здійснення більш точного аналізу проблематику перекладу фразеологічних одиниць було взято матеріали з трилогії *“The Forsyte Saga”*, а саме з другої частини під назвою *“In Chancery”* [52,48]. Назва роману також є цікавою, адже володіє двома абсолютно відмінними значеннями: 1) бути в процесі судового розгляду в суді; 2) перебувати у незручній або безпорадній ситуації. Тож, перекласти можна двома способами: *«У канцелярії»* та *«У зашморгу (петлі)»* [46]. У цьому випадку доцільним є другий переклад. Тож, цей роман було опубліковано 1920 року, він був наступним після *“The Man of Property”* (*«Власник»*). Так само, як і попередня частина, цей роман фокусується на особистих справах заможної англійської родини вищого середнього класу Форсайтів [52,49,45].

Тож, стосовно британської культури та історії, зображеної у творчості Голсуорсі, то у *“In Chancery”* є згадка про *“Court of Chancery”* (*«Канцелярський суд»*) [48].

Канцлерський суд - це суд в Англії, який займається питаннями справедливості та чесності в юридичних суперечках, і він відіграє важливу роль у романі. Однак читачі з інших країн можуть бути не знайомі з судовою системою Англії та роллю Канцлерського суду, зокрема. Перекладачі повинні знайти спосіб пояснити концепцію Канцлерського суду таким чином, щоб вона була зрозумілою читачам цільової мови. Загалом, переклад культурних референцій вимагає ретельного врахування передбачуваного значення, цільової аудиторії та культурного контексту оригінального тексту. Перекладачі повинні знайти способи передати значення цих посилань у спосіб, який буде точним, зрозумілим і цікавим для читачів цільової мови [61].

Ідіоми та розмовна лексика: Твори Голсуорсі містять багато ідіоматичних виразів та розмовної лексики, які можуть не мати прямого еквівалента в мові перекладу. Перекладачі повинні знайти відповідні способи передати значення цих виразів мовою перекладу, не втрачаючи при цьому нюансів оригіналу [45].

У романі "*The Forsyte Saga*" є фраза, яку вимовляє персонаж Соамс: "*She's as cold as a fish*" [52, с. 93]. («Вона холодна, наче риба») [46, с.100].

Це ідіоматичний вираз, який означає, що хтось емоційно віддалений або не реагує на події. Однак дослівний переклад цього виразу може не передати його цілковите значення в мові перекладу. Перекладачеві потрібно знайти еквівалентну ідіому або фразу, яка передає ту саму ідею.

У романі "*In Chancery*" [48] є розмовний вираз, який вживає персонаж Босінні: "*I'm on the rocks*". (дослівний переклад: «Я на скелях») [46]. Цей розмовний вислів означає перебувати у складній або нестабільній ситуації, часто фінансовій або емоційній. Однак прямий переклад цього виразу не передає того ж розмовного тону у мові перекладу. Перекладачеві доречніше буде вжити конструкції «Я на межі», що передає такий ж зміст та контекст.

Гра слів та каламбури: Твори Голсуорсі часто містять гру слів та каламбури, при перекладі яких можуть виникнути труднощі. Перекладачі повинні віднайти способи зберегти гумор і гру слів оригінального тексту [45].

У романі "*The Silver Spoon*", що входить до трилогії "A Modern Comedy" [47], автор використовує каламбур, щоб передати кривий гумор персонажа. Герой каже: "*I'm like a cat with nine lives, only I've spent eight of them already*" [47, с 186]. («Я, наче кішка з дев'ятьма життями, але я вже витратив вісім з них») [46, с. 192].

Переклад цієї фрази іншою мовою може бути складним, якщо в мові перекладу немає подібного виразу. Загалом, цей вислів характеризує особу, яка є щасливою і здатна виживати у небезпечних ситуаціях. Цей міф, ймовірно, пов'язаний з тим, що падаючі коти можуть обертатися в повітрі та приземлятися на лапах. Це призводить людей до

твердження, що у кішок декілька життів, оскільки вони можуть вижити падіння з великої висоти.

Перекладачі повинні знайти спосіб передати той самий дотепний гумор мовою перекладу, зберігши при цьому гру слів оригінального тексту. У контексті українського перекладу, буде не складно перекласти даний вислів, адже в українській мові існує подібний вислів, який матиме таке ж значення. [80].

Також було використано матеріали з роману *"To Let"* («Здаємо в оренду») [51,46], який є третьою і заключною частиною трилогії *"The Forsyte Saga"*. Цей роман є завершенням саги про Форсайтів та розповідає про трююрідних братів, Флер і Джона Форсайтів, які закохуються, але стикаються з заборонаю батьків через минулі проблеми. Лист від Джоліона розкриває трагічний шлюб Ірен та Сомса, що впливає на рішення Джона відмовитися від Флер. Флер виходить заміж за Майкла Монта, і родина розходиться з розбитими серцями. Роман завершується вибором персонажів та вказівкою на подальшу долю родини. [51]

Автор використовує гру слів, щоб передати розчарування персонажа. Герой каже: *"I'd like to get my teeth into him, if I had any teeth left"*. («Я би хотів вчепитись у нього зубами, якби у мене залишились зуби».) [46, с.547].

Переклад цієї гри слів на іншу мову може бути складним, якщо в мові перекладу немає подібного виразу або якщо гра слів опирається на певну культурну референцію. Загалом, ця фраза означає «вдатися в щось нове, зробити або мати справу з чимось або з кимось, з великою енергією та інтересом». Перекладачі повинні знайти спосіб передати ті самі емоції та гру слів, які висловлюють ентузіазм та нотку розчарування, у мові перекладу.

Загалом, переклад романів Голсуорсі вимагає глибокого розуміння як мови оригіналу, так і мови перекладу, а також культурного та історичного контексту оригінального тексту. Перекладачі повинні балансувати між точністю та читабельністю

і гарантувати, що перекладений текст передає суть оригіналу, залишаючись при цьому доступним для читачів цільової мови.

3.4 Відтворення ФО Голсуорсі за кольоропозначенням

У контексті перекладу фразеологізмів доцільно згадати про феномен кольорів. Він є предметом дослідження багатьох наук і важливою складовою мистецтв. Незважаючи на це, досі відсутня загальна концепція кольору, яка б об'єднувала різні науки або напрямки. З точки зору психології відчуття, колір є реакцією ока та мозку на світлові коливання. Він часто впливає на настрій, емоції і навіть фізичне самопочуття людей, що робить його об'єктом інтенсивних досліджень в галузі психології [43]. Як стверджує Н. Євтушенко у своїй роботі, незважаючи на те, що уявлення про колір як про відображення дійсності, яке формується у людини на основі багаторічного зорового досвіду, неправильним є співвідносити колір з предметами зовнішнього світу [6]. Справа у тому, що природа - велика загадка, а тому К. Юнг писав: "дійсна природа явищ... завжди виявляється більш складною, ніж це впливає з безпосередніх досліджень... тому немає нічого дивного, що й уявлення про природу світла і кольору, засновані на повсякденному досвіді" [77].

Розглядаючи ці аспекти, деякі фахівці часто пропускають глибинний, історичний та культурний досвід людей, які завжди намагалися надавати назви предметам та явищам навколо себе. Кольорова сприйнятливість світу також піддається впливу історичного та культурного контексту. Кожен колір може мати різні інтерпретації або використовуватися як символ чи сигнал в різних культурах. Хоча багато народів використовують колір як символ у зручній для них спосіб, в інших умовах існування та розвитку цивілізацій різні кольори можуть мати різні символічні значення. Зауважується, що класична народна традиція в символіці Європи є загальноприйнятною, але важливо враховувати, що інші культури можуть надавати кольорам власні унікальні тлумачення та значення [4].

Наприклад, чорний колір використовується в багатьох фразеологічних виразах, де він набуває негативних, злісних або фатальних символічних значень. Фразеологізми з

компонентом *"black"* часто виражають різні негативні аспекти, від нещастя і небезпеки до песимізму та незаконності. Такі вирази можуть включати тематичні групи, які відображають різноманітні аспекти негативного сприйняття. У прикладах фразеологізмів англійської мови чорний колір використовується для позначення поганих подій в житті людей або природі, а також для вираження гніву, поганого настрою та складних відносин між людьми [43].

Наприклад, у романі Дж. Голсуорсі *"The Forsyte Saga"* було використано фразеологізм *"to look black"* («*виглядати злим*») у наступному контексті: *"His father looked black."* [52,с.201] («*Його тато виглядав дуже злим*») [46, с.198].

У цьому виразі чорний колір використовується в значенні «передвіщати про щось погане», вживання якого датується приблизно 1700 роком.

У цьому ж романі було вжито кольоропозначення *"black thoughts"* («*чорні думки*») для окреслення негативних думок, які виникли у героя. Наприклад: *"Black thoughts about Soames mingled with the faintest hopes."* [52,с.321]. («*Чорні думки про Сомса змішувалися з найменшими надіями*») [46, с.356]. У цьому уривку йде спрямування на негативні думки Сомса, які ніби поглинають його розум.

Загалом, кольоровий фразеологізм *"black"* в англійській мові є багатограним і відображає широкий спектр культурних, емоційних та символічних значень.

Білий колір в англійській мові зазвичай асоціюється із позитивними, світлими та чистими аспектами явищ та характеру людини, відзначаючи як фізичні, так і духовні риси. Він визначається як символ добра, невинності та радості, що має своє коріння у релігійній картині світу [43]. Проте «асортимент» значень у цього кольору багато, подекуди непередбачувані.

Наприклад, у романі Дж. Голсуорсі *"Man of Property"* [49] використовується вислів *"white elephant"*, який розуміють як «марна трата грошей» [99]. Наприклад: *"The house was a white elephant, but he could not conceive of his father living in a smaller place"* («*Жити в такому будинку — це обтяжлива розкіш, але він не міг уявити собі, щоб*

батько мешкав у меншому») [46, с.96]. У цьому контексті звертається увага на те, що утримувати такий будинок фінансово дуже важко, але для того, щоб батько жив у комфорті, герой іде на це.

В англійській лінгвокультурі також вживаються ідіоми, що використовують білий колір для акценту на старший вік. Наприклад, “white hair” («біле (сиве) волосся»), “white moustaches” («білі (сиві) вуса») [65].

“Eighty years of age, with his fine, **white hair**, his dome-like forehead, his little, dark grey eyes, and an immense **white moustache**, which drooped and spread below the level of his strong jaw” [49, с. 258] («Вісімдесят років, з його тонким білим волоссям, його куполоподібним лобом, його маленькими темно-сірими очима і величезними білими вусами, які опускалися і поширювалися нижче рівня його сильної щелепи») [46, с.261].

В ідіоматичному використанні термін може вказувати на старість чи великий досвід. Хоча це може бути використано й в прямому сенсі, щоб підкреслити сиве волосся людини.

В цілому, кольоровий фразеологізм “white” в англійській мові несе позитивні конотації та використовується для підкреслення чистоти, правдивості та доброти.

Зелений колір у фразеологізмах часто асоціюється із природою та має різноманітні символічні значення. Зелений колір може символізувати молодість, наївність та недосвідченість [43].

Наприклад, у “The Forsyte Saga” було вжито вислів “green at heart” (буквальний переклад: «зелений у серці») [52, с.76]. Але дослівний переклад буде незрозумілим та недоречним для українського читача, тож слід передати точне пояснення, яке хотів передати автор, а саме «молодий, енергійний».

“With his white head and his loneliness, he had remained young and green at heart.” («Сивоголовий і самотній, душею він був молодий і бадьорий. ») [46, с.81].

У даному випадку вислів вживається для того, щоб відкреслити те, що герой, незважаючи на свій поважний вік, завжди залишається молодим у душі та енергійним у діях.

Синій колір часто сприймається як спокійний і символізує щось глибоке та нескінченне, але великі кількості синього можуть мати пригнічуючий ефект. У фразеології англійської мови більшість виразів із словом *"blue"* асоціюються із сумом [4].

Існують також ідіоми, які мають аналоги в українській мові, така як *"once in a blue moon"* («дуже рідко»). Цей вислів було використано у творі *"To Let"* [51] авторства Дж. Голсуорсі.

"...who, out of old-time habit or absent-mindedness, would drive up once in a blue moon and ask after their surviving uncle." («.. які за давньою звичкою або через забудькуватість вряди-годи відвідували свого останнього дядечка..») [46].

У цьому випадку перекладач вжив знану українцям конструкцію «вряди-годи», яка є ідентичним та влучним перекладом *"once in a blue moon"*, а також цілковито передає зміст ідіоми. Тобто, акцентує увагу на тому, наскільки рідко відвідують дядька.

Щодо рожевого кольору, то в англійській мові він часто асоціюється з позитивними емоціями та оптимізмом. Зокрема, фразеологізми, пов'язані з рожевим кольором та здоров'ям, включають в себе вислови на кшталт: *"to look pink"* (буквальний переклад: «виглядати рожево»), що означає «виглядати здорово» [99]. Ця фраза була використана у романі *"In Chancery"* [48] Дж. Голсуорсі:

"He looked pink, and extraordinarily clean..." («Він виглядав здоровим, і надзвичайно чистим...») [48, с.68].

У даному контексті вираз використовується у відношенні до здоров'я, означає добре фізичне або загальне становище, добре самопочуття.

Отже, переклад фразеологізмів, особливо тих, що містять «кольорові» вирази, є складним завданням, яке вимагає не тільки знання мов, але й глибокого розуміння

культурних та мовних тонкощів. Кольори у мовленні несуть в собі багатий символізм та емоційну насиченість, і їх точне передавання у перекладі потребує від перекладача великої уваги до деталей. Необхідно враховувати не тільки пряме значення кольорів, але й їхні культурні конотації та відмінності. Під час перекладу важливо знайти такі кольорові аналоги, які зможуть відтворити емоційний спектр та нюанси оригінального тексту. Використання креативних методів, таких як адаптація кольорових виразів, урахування мовних особливостей та контексту, є вирішальним для успішного перекладу кольорової палітри фразеологізмів. Цей метод дозволяє не тільки зберегти мовні характеристики та образність оригіналу, але й забезпечити ефективне спілкування з читачами цільової мови, дозволяючи їм відчутти ту ж емоційну глибину, що й у первісному тексті.

3.5 Визначення ступеня відтворення специфіки фразеологічних одиниць у перекладі

Ступінь відтворення специфіки фразеологічних одиниць у перекладі може бути різним, від повного до неповного. Повний відтворення специфіки фразеологічної одиниці означає, що переклад повністю передає значення та форму виразу, а також стилістичний та культурний контекст оригіналу. Такий переклад забезпечує найвищу якість передачі змісту та експресивності фразеологізму. Неповне відтворення специфіки фразеологічних одиниць у перекладі може бути спричинений різними причинами, такими як відсутність еквівалента в мові перекладу, різниця в культурних контекстах або обмеження перекладу через стиль, жанр або мовний рівень. У деяких випадках перекладач може використовувати калькування, тобто буквальний переклад, щоб відтворити специфіку фразеологічної одиниці. Однак, використання калькування може призвести до несенсовних конструкцій або незрозумілих виразів у мові перекладу.

Р. Зорівчак та низка інших дослідників сходились на думці, що фразеологічні словники не можуть задовольнити абсолютно всі потреби перекладача. Крім того, ФО можуть досить швидко змінюватися і зникати в мові. Ускладнює переклад ФО і їх

багатозначність та стилістична різноманітність. Саме тому немає єдиного погляду на класифікацію способів перекладу цих одиниць [59].

Існує декілька рівнів відтворення специфіки фразеологічних одиниць у перекладі, починаючи від повного збереження специфіки до повної втрати її. Ось деякі з них:

1. Буквальний переклад: цей рівень передбачає буквально перекладення оригінального фразеологізму без внесення змін. Він зберігає специфіку фразеологізму, але може бути незрозумілим для читача в мові перекладу, оскільки він не має аналогів або відтінків в цій мові.

Одним з прикладів ФО з романів Голсуорсі, який може бути перекладений буквально, є *"to be up a tree"* з роману *"Дім нареченої"*. Цей фразеологізм означає *"бути в скрутному положенні"* або *"бути втягнутим у складну ситуацію"*. Один з можливих буквальних перекладів цього фразеологізму на українську мову може бути *"бути на дереві"* [46, с.334].

Проте, такий переклад може бути незрозумілим для українського читача, тому що в українській мові немає аналогічного виразу з таким значенням. Інші можливі варіанти перекладу цього фразеологізму на українську мову можуть включати *"бути в скрутному положенні"*, *"знаходиться в складній ситуації"* тощо.

2. Переклад з внесенням пояснень: на цьому рівні перекладач додає пояснення або коментарі до еквівалента, щоб пояснити його значення в контексті оригінального фразеологізму. Цей рівень забезпечує повне розуміння фразеологізму, але може вимагати більшої кількості тексту та зміну структури речення.

Одним з прикладів ФО, який можна знайти в романах Голсуорсі, є *"the apple of discord"* («яблуко розбрату») [99]. У романі *"Thick and Thin"* («Товста і тонка») ця фразеологічна одиниця вживається в наступному контексті:

"The election of a new chairman was always the apple of discord in the club, and often caused considerable heart-burning." [52, с.30] («Вибори нового голови завжди були яблуком розбрату в клубі і часто призводили до значного незадоволення»). [46].

Таким чином, було охарактеризовано ситуацію, коли певна подія стала причиною суперечок у колективі та призводила до негативу. Цей вислів походить з класичної міфології, а саме від історії, кинуте на бенкет богів Еріс (богиня сварки, яку не запросили), на яблуці було написано «найкращій». Гера, Афіна та Афродіта претендували на нього. Коли принц Трої Паріс віддав його Афродіті, почали мати місце події, які призвели до Троянської війни [81].

При перекладі цієї ФО з англійської на українську, можна застосувати переклад з внесенням пояснень, наприклад: *«Вибір нового голови завжди були причиною сварок у клубі, і часто призводив до значного незадоволення серед членів» [81]*. У цьому випадку перекладач додав пояснення до еквівалента, щоб пояснити його значення в контексті оригінального фразеологізму, що забезпечує більш повне розуміння цієї фразеологічної одиниці для українського читача.

3. Переклад з використанням еквіваленту: на цьому рівні перекладач знаходить еквівалент в мові перекладу, який найбільш точно передає значення та специфіку оригінального фразеологізму. Цей рівень може забезпечити більш зрозумілий та природний переклад, але може втратити деякі відтінки та особливості оригінального фразеологізму [63].

Один з прикладів ФО з романів Голсуорсі, для якого може бути застосований переклад з використанням еквіваленту, це *"to have a chip on one's shoulder"* [63]. У романі *"The Forsyte Saga"* зустрічається в такому контексті: *"Young Jolyon had a chip on his shoulder about his uncle's conduct"*[52.](буквальний переклад: «Юний Джоліон мав «тріщину на плечі» через поведінку свого дядька».)[46].

При перекладі цієї ФО, можна скористатись еквівалентним виразом, який найбільш точно передає його значення та специфіку в українській мові. Наприклад, «мати комплекс неповноцінності» або «мати особисті образи». У цьому випадку переклад з використанням еквіваленту забезпечує більш зрозумілий та природний

переклад для українського читача, хоча, ймовірно, деякі відтінки та особливості оригінального фразеологізму можуть бути втрачені.

4. Вільний переклад: цей рівень використовується тоді, коли оригінальний фразеологізм не має точного еквівалента в мові перекладу, і перекладач повинен використовувати свій власний досвід та креативність для знаходження найбільш підходящого варіанту перекладу. При цьому важливо зберегти сенс та емоційну забарвленість оригінального фразеологізму [61].

Один з прикладів вільного перекладу з романів Голсуорсі може бути наступним: у романі *The Forsyte Saga* є фразеологізм *"to let the cat out of the bag"*, який означає «видати щось» або «розповісти таємницю» [52,46].

Український переклад може бути таким: *"випустити kota з мішка"*. В цьому випадку, хоча переклад не є дослівним, він передає сенс та емоційну забарвленість оригінального фразеологізму, зберігаючи його химерність. Це сприятиме тому, що цей він закарбується в пам'яті читача [61].

5. Дослідження визначення ступеня відтворення специфіки фразеологічних одиниць у перекладі дозволяє краще зрозуміти проблеми перекладу та знайти оптимальний спосіб відтворення оригінального фразеологізму в мові перекладу. Врахування культурних та історичних контекстів, використання відповідного стилю та лексики, а також збереження емоційної забарвленості оригінального фразеологізму є важливими аспектами в процесі перекладу фразеологічних одиниць [60].

Один із прикладів фразеологізму з романів Голсуорсі *"to have a bee in one's bonnet"* (буквальний переклад: *мати бджолу в капелюсі*). У романі *"The Forsyte Saga"* автор вживає цей вираз, описуючи думки одного з персонажів, який має нездійсненні амбіції та неприйнятні ідеї [52,46].

При перекладі цього фразеологізму важливо врахувати його специфіку, яка передається іншим еквівалентом, наприклад *"to have an obsession"* (*мати нав'язливу ідею*) чи *"to have a fixation"* (*мати одержимість*) - він більш зрозумілий для читача.

Однак, використовуючи ці еквіваленти, необхідно враховувати контекст та стиль, щоб зберегти емоційне забарвлення та сенс оригінального вислову [61].

Додатково можна відзначити, що ступінь відтворення специфіки фразеологічних одиниць у перекладі може залежати від багатьох факторів, таких як мета перекладу, цільова аудиторія, особистість перекладача та його досвід у перекладі фразеологізмів. Наприклад, використання формального або неформального стилю, заміна фразеологізму на еквівалентний вислів, або навпаки, збереження точного перекладу може бути вибраною стратегією перекладу в залежності від цих факторів. Однак, незалежно від обраної стратегії, важливо забезпечити зрозумілість та відповідність оригінальному фразеологізму у мові перекладу, щоб забезпечити точність та якість перекладу. Таким чином, визначення ступеня відтворення специфіки фразеологічних одиниць у перекладі є важливим аспектом перекладацької діяльності, який вимагає глибокого розуміння мови, культури та контексту.

Отже, аналіз особливостей перекладу фразеологічних одиниць виявив ряд викликів, з якими можуть зіштовхуватись перекладачі у тлумаченні творів Дж. Голсуорсі. Зокрема, було наведено приклади фразеологізмів, які потребують високого рівня компетентності в перекладі: ретельного аналізу та оцінки кожного конкретного випадку. Окрім того, необхідним виступає розуміння художнього контексту та інтенцій автора, для забезпечення художньої естетики перекладеного твору.

ВИСНОВКИ

1. У ході виконання першого завдання, поставленого на основі мети, було проведено аналіз науки фразеології як важливої галузі лінгвістики. Фразеологія, як наука, є важливою галуззю мовознавства, що займається вивченням фразеологічних одиниць - стійких словосполучень, що мають непряме значення. Ці одиниці є невід'ємною частиною мови, що відображають культурні, історичні та соціальні особливості мовної спільноти.

Фразеологічні одиниці відрізняються від простих словосполучень своєю стійкістю та непрямим значенням, що не завжди впливає зі значень окремих слів. Вони є важливими елементами мови, що збагачують її виразність та емоційність. Виявлено, що фразеологія має значний вплив на мовленнєву комунікацію та використання мови. Основні аспекти фразеології, що були визначені в ході аналізу, включають структурні характеристики фразеологічних одиниць, їхній семантичний та стилістичний потенціал, а також процеси формування та розвитку фразеологічних зворотів. Це дослідження підкреслило важливість фразеології для практичного застосування в навчанні мови, перекладі та літературі. Розуміння культури визначається фразеологізмами, які часто відображають культурні особливості народу, допомагаючи краще зрозуміти культуру та історію даної мови. Використання фразеологізмів може покращити рівень володіння мовою, роблячи мовлення більш природним та автентичним, а також допомагаючи виразити думки більш точно та ефективно. Крім того, вивчення фразеології сприяє розширенню словникового запасу, оскільки фразеологізми часто включають слова, що не використовуються в повсякденному мовленні. Це сприяє розширенню лексичних можливостей. Також вивчення фразеології розвиває навички перекладу, оскільки фразеологізми часто не можуть бути перекладені дослівно. У такому випадку слід використовувати не лише теоретичні знання, але й застосовувати креативність та особистий досвід. Таким чином, вивчення фразеології є важливим аспектом навчання мови, що сприяє не лише мовному вдосконаленню, але і культурному розширенню та

поглибленню різних аспектів мовної компетенції. Так, було виявлено складність фразеології як наукової дисципліни та її значення для різних сфер мовної діяльності. Подальші дослідження в цій області можуть сприяти глибшому розумінню фразеології та розширенню її застосування в мовознавстві, педагогіці та перекладознавстві.

2. Фразеологізми є важливою частиною будь-якої мови. Вони використовуються для вираження певних думок, почуттів або ідей більш образно та експресивно, ніж окремі конкретні слова. Фразеологізми в англійській мові мають унікальну особливість: вони не просто набір слів, але й мають своє власне, усталене значення, яке не завжди можна вивести зі значень окремих слів. Вивчення класифікації фразеологізмів є важливим елементом вивчення лексичної системи будь-якої мови, включаючи англійську. Класифікація фразеологізмів допомагає розкрити їх структуру та семантику, систематизувати та групувати фразеологічні одиниці за спільними характеристиками, що полегшує їх розуміння та використання в мовленні.

Класифікація англійських фразеологізмів є ключовим елементом лінгвістичних досліджень, який допомагає систематизувати та глибше розуміти ці унікальні мовні одиниці. Вони не просто набір слів, але й мають своє власне, усталене значення, яке не завжди можна вивести зі значень окремих слів. Семантична класифікація дозволяє групувати фразеологізми за спільними смисловими характеристиками, формуючи такі категорії, як фразеологічні вирази, які виступають фразеологізмами з повчальним характером і використовуються для вираження певних моральних цінностей, правил поведінки або життєвих мудростей; фразеологічні звороти, які мають переносне значення і використовуються для вираження певних понять або явищ; фразеологічні дієслова, які складаються з дієслова та одного або декількох інших слів; компаративи, які виявляють подібності та відмінності, порівнюють об'єкти та явища; релігійні фразеологізми, які використовуються для вираження релігійних ідей та понять, індивідуальних для кожної культури; професійні фразеологізми, які доцільні для використання в певній професії чи сфері діяльності, часто можуть бути зрозумілі

безпосередньо тим, хто працює в цій сфері; культурні фразеологізми, які пов'язані з певною культурою або традицією. Ця класифікація допомагає нам краще розуміти, як фразеологізми використовуються в мові, і з якою метою. Також систематизація відкриває нові можливості для їх ефективного використання в лінгвістиці.

3. Художній переклад, як важлива галузь перекладознавства, відіграє ключову роль у вивченні та розумінні міжкультурних аспектів літературних творів. Художній переклад - це вид перекладу, який передбачає передачу не лише змісту, але й стилю, тону, емоційного колориту та культурних нюансів оригіналу. Цей вид перекладу є особливо складним, коли мова йде про переклад фразеологізмів. Це складний процес, в якому перекладач стає своєрідним посередником між твором оригіналу та цільовою аудиторією, спробуючи зберегти не лише смисловий зміст, але й художній образ та стиль автора. Також, перекладач повинен володіти глибокими знаннями обох мов, включаючи розуміння їхньої історії, граматики, лексики та стилістики. Це важливо для того, щоб перекладач міг правильно зрозуміти значення фразеологізму та знайти відповідний переклад. Аналіз концептуальних основ художнього перекладу виявляє, що це не просто процес заміни слів однієї мови словами іншої. Художній переклад вимагає від перекладача не лише мовної компетентності, але й культурної емпатії, творчого підходу та глибокого розуміння контексту. Важливою є здатність адаптувати текст таким чином, щоб він був зрозумілим і прийнятним для цільової аудиторії, зберігаючи при цьому вірність оригіналу. Художній переклад вимагає гнучкості та креативності, оскільки часто не існує прямих еквівалентів між мовами. Художній переклад часто вимагає від перекладача творчого підходу. Це пов'язано з тим, що часто не існує прямих еквівалентів фразеологізмів у різних мовах. Перекладач повинен бути готовий використовувати різні прийоми перекладу, щоб передати значення фразеологізму максимально точно. Переклад фразеологізмів у художньому перекладі є особливо важливим, оскільки він дозволяє передати не лише зміст, але й стиль, тон та емоційний колорит оригіналу. Це важливо

для того, щоб читач цільової аудиторії зміг повною мірою зрозуміти задум автора та насолодитися художнім твором.

4. Джон Голсуорсі, видатний англійський письменник кінця 19-го та початку 20-го століття, славиться своїми романами та драмами, які вражають своєю унікальною мовною естетикою. Один із визначальних рис його творів – використання різноманітних фразеологізмів, що надають текстам особливого колориту. Голсуорсі вміло вплітає фразеологізми в контекст своїх оповідань, надаючи їм історичної глибини. Його застосування ідіом того часу, які можуть бути викликані труднощами розуміння для сучасного читача, допомагає передати атмосферу минулих епох. Крім того, Голсуорсі вдається до використання архаїчних слів та діалектів, що надає його творам автентичності і дозволяє читачам глибше зануритися у культурний та соціальний контекст описуваного періоду.

У творчості Джона Голсуорсі ідіоми відіграють важливу роль у розкритті характерів персонажів, вираженні їхніх емоцій та настроїв. Наприклад, для підкреслення ключових рис героїв. Голсуорсі вдається вміло використовувати фразеологізми для створення атмосфери та передачі емоцій у своїх творах. Ці мовні засоби допомагають передати настрій твору і створити враження, що читач присутній в цьому місці. У творах Голсуорсі фразеологізми не лише виконують лексичну функцію, але й мають художньо-стилістичне значення. Вони допомагають створювати образи персонажів, передавати їхні емоції, а також відтворювати враження життя та повсякденності. Ідіоми також використовуються для ілюстрації соціальних позицій та класової приналежності персонажів у романах Голсуорсі. Крім того, фразеологізми можуть мати культурний контекст, стосуватися історії та традицій Великої Британії, що може бути неочевидним для представників інших культур, тому важливо забезпечувати відповідні еквіваленти для їх розуміння.

Дослідження перекладу фразеологізмів у творах Голсуорсі підкреслює, що це не просто використання еквівалентів слів, але складний творчий процес. Перекладач має не

лише розуміти мовні аспекти, але й відчувати контекст, емоційний відтінок та індивідуальний стиль автора. Важливо враховувати, що фразеологізми часто несуть культурне навантаження, і тому стратегії адаптації є необхідним елементом процесу перекладу. Це може включати в себе вибір еквівалентів або пояснення в іншомовному тексті. Голсуорсі, використовуючи фразеологізми, створює виразні образи та стиль. Перекладач повинен вміти передати цю виразність, зберігаючи при цьому автентичність та індивідуальний почерк мови. Збереження літературної естетики у перекладі є ключовим елементом. Тут важливо враховувати не лише лексичні аспекти, але й специфічні граматичні та синтаксичні рішення, які відповідають літературному контексту.

Загалом, фразеологізми в творах Голсуорсі, які вважають класикою британської літератури, виступають важливим елементом, адже допомагають читачам краще зрозуміти соціальний і культурний контекст епохи, в якій жив письменник.

5. Фразеологізми є важливою частиною будь-якої мови, вони відображають культурні особливості та історичні контексти, в яких вони були сформовані. Однак, коли мова доходить до перекладу фразеологізмів, виникають певні виклики. Переклад фразеологічних одиниць виступає складним процесом, оскільки вони часто мають специфічні культурні або історичні конотації, які можуть бути втрачені або спотворені при перекладі. Це приводить до поняття їх перекладності та неперекладності. Перекладність фразеологізмів відноситься до можливості вірного та ефективного перекладу фразеологізмів з однієї мови на іншу без втрати їхнього первісного значення та відтінків. З іншого боку, неперекладність фразеологізмів відноситься до ситуацій, коли точний або адекватний переклад фразеологізму неможливий через відсутність прямих еквівалентів у цільовій мові. Ця тема є предметом багатьох лінгвістичних досліджень, оскільки вона відкриває важливі аспекти міжкультурної комунікації та перекладу. Вона також відкриває нові можливості для розуміння впливу культури на мову та взаємодію між різними мовами. Збереження фразеологізмів при перекладі є

важливим фактором, адже вони також додають текстам автентичності та виразності, допомагаючи передати унікальний стиль автора та його індивідуальний голос. Фразеологізми часто використовуються для передачі емоцій та настроїв, вони можуть допомогти передати емоційний колорит оригіналу. Фразеологізми часто мають більш глибоке або насичене значення, ніж їх буквальний переклад. Збереження фразеологізмів допомагає зберегти цю семантичну насиченість.

Внаслідок аналізу цього питання, яке було одним із завдань цієї роботи, було виявлено, що перекладність та неперекладність фразеологічних одиниць вказують на складність і суб'єктивний характер перекладу мовних виразів з даної категорії. Фразеологізми, як виразова форма, нерідко мають унікальні особливості та семантичні нюанси, які важко або навіть неможливо точно відтворити в іншій мові. Специфіка фразеологічних одиниць, пов'язана із семантикою, структурою та стилістичними особливостями, робить їх переклад складним завданням. Одні й ті ж вирази можуть мати різні еквіваленти в інших мовах в залежності від контексту, культурних відмінностей та особливостей мови. Проте, не завжди можна знайти повністю точний переклад для фразеологізмів через їхню тісну пов'язаність із культурним та історичним контекстом. Перекладачеві важливо бути чутливим до тонкощів мови та контексту, шукати вирази, що найкраще відтворюють сенс і відчуття оригіналу. Часто для досягнення максимально точного відтворення сенсу, перекладачеві слід використовувати стратегії адаптації, переформулювання та вибору найбільш вдалого еквіваленту.

6. Лінгвістика як наука відкриває перед нами багатогранний світ мови, яка є не просто засобом комунікації, але й відображенням складних процесів людського мислення та культурного розвитку. Однак без використання відповідних методологій дослідження в цій області неможливе, оскільки вони дозволяють систематично та науково підходити до аналізу та розуміння різноманітних аспектів мови. Розуміння підходів та методів сприяє кращому розумінню мовних явищ, побудови теоретичних та практичних моделей. Аналіз цього питання необхідний для вивчення мови як системи, її

еволюції, міжкультурних аспектів та як всі попередньо згадані аспекти чинять вплив на якість та ефективність перекладу, та сприяє розвитку методології вивчення і практики перекладацької діяльності. Методи дослідження у лінгвістиці є різноманітними та дозволяють досліджувати мову з різних аспектів. Контекстуальний підхід передбачає розгляд мовних явищ у їхньому природному мовному середовищі. Еквівалентність перекладу - це прагнення до максимального відтворення змісту оригіналу в перекладі, з урахуванням культурних відмінностей. Наукові методи, такі як індукція, дедукція, метод гіпотез, аналіз та синтез, спостереження, ідеалізація та моделювання, є основою для аналізу та розуміння мовних явищ. Ці методи дозволяють науковцям формулювати та перевіряти гіпотези, створювати та досліджувати моделі мовних систем. Лінгвістичні методи, такі як описовий, порівняльно-історичний, зіставний, типологічний, структурний, функціональний та конструктивний, надають можливість досліджувати мовні явища на різних рівнях їх організації та функціонування. Усі ці методи разом створюють міцну основу для вивчення лінгвістики та особливостей мови. Дослідження у цій області надає нам інструменти для кращого розуміння мовного розвитку, міжкультурної взаємодії та внесення вагомого вкладу в нашу загальну культурну спадщину.

Доцільним є використання у лінгвістиці різноманітних методів дослідження, щоб забезпечити отримання повного та всебічного уявлення про мову. Наукові методи дослідження є основою наукового пізнання. Наукові методи дослідження засновані на принципах наукового пізнання, таких як об'єктивність, систематичність та повторюваність. Це означає, що лінгвістичні дослідження, які використовують наукові методи, повинні бути незалежними від особистих думок та переконань дослідника, проводитися в рамках чітко визначеної системи, бути перевіреними іншими дослідниками та повторюваними в інших умовах. А лінгвістичні методи дослідження, у свою чергу, дозволяють досліджувати мову з різних аспектів. Завдяки ним можна отримати нові знання про мову, розв'язати складні дослідницькі проблеми у цій галузі,

розширити та поглибити знання про мову. Завдяки лінгвістичним методам дослідження лінгвістика стала сучасною наукою, яка розвивається та збагачується новими знаннями. Наприклад, описові методи використовуються для опису граматики, лексики та фонетики мов, а порівняльні методи використовуються для вивчення спорідненості мов і для встановлення їхнього історичного розвитку.

Тож, методологія дослідження в лінгвістиці - це система методів і прийомів, які використовуються для вивчення мови. Вибір лінгвістичного методу дослідження залежить від конкретної дослідницької проблеми, а також від мети та завдань дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Наукові праці:

1. Арешенков Ю. Основи лінгвістичних досліджень: *матеріали до спецкурсу для студентів філологічних спеціальностей. Кривий Ріг: Візаві, 2006. 50 с.*
2. Багмет І. Фразеологізми в перекладі художніх текстів. Вісник Національного університету Львівська політехніка. 2015. 23 с.
3. Базова О.В. Фразеологізми у художньому перекладі: структурний аналіз та особливості відтворення в українському перекладі. *Наукові записки НаУКМА.* 2019. Т. 202. С. 30-34.
4. Глебова Ю. Семантизація колороніма "синій" в англійських та українських фразеологізмах: особливості перекладу. *Сучасні тенденції розвитку мов.* 2009. № 4. С. 149–152.
5. Дубініна, І. Крос-культурні особливості фразеології англійських країн. *Лінгвістика.* 2017. С. 67-75.
6. Євтушенко Н. Семантичні особливості фразеологізмів-кольоризмів у сучасній англійській мові. *Вітчизняна наука: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку.* 2004. С. 153-155
7. Інститут іноземних мов Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Е-Course «Англійська мова: лінгвістичний аналіз». *Зб. наук. праць.* 2021. Вип. 1. С. 43-45.
8. Калашник, Л. Фразеологізми в англійському та українському мовленні: проблеми перекладу. *Науковий вісник Луцького національного технічного університету.* 2018. Вип. 1. С. 78-82.
9. Каллаш Д. Особливості перекладу англійських фразеологізмів з присвійним займенником на українську мову. *Науковий вісник Полісся.* 2015. Вип.3. С. 88-94.
10. Капустина Н. Культурний та історичний аспекти фразеології. *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки.* 2016. Вип. 2. С. 36-39.

11. Качуровська Н. Переклад англійських фразеологізмів з антропонімним компонентом в українській мові. *Мовознавство*. 2017. Вип. 4. С. 44-50.
12. Козак. Т. Особливості художнього перекладу. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філологічна*. 2015. Вип. 51. С. 221-223.
13. Кравчук, О. Фразеологізми в крос-культурному комунікативному просторі. *Філологічні науки*. 2017. Вип 87. С. 166-171.
14. Кудрявцева Н. Проблема перекладності в світлі лінгвістичного релятивізму. *Studia Linguistica*. 2011. Вип. 1. С. 461–463.
15. Лазоренко, І. В. Фразеологічні одиниці в художньому перекладі: проблеми та шляхи їх вирішення. *Літературознавчі праці*. 2018. Вип. 34. С. 67-75.
16. Ларіонова О. Компаративні фразеологізми в англійській мові: вживання та особливості перекладу. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Філологічні науки*. 2021. С. 98-101.
17. Левченко, О. Фразеологія як мовна система. *Збірник наук. праць*. Харків. 2018. Вип. 1. С. 43-45.
18. Литвинова Т. Фразеологізм як елемент національної ментальності в англійськомовному просторі. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. Вип. 5. С. 116-122.
19. Лоріє М. Питання теорії і практики перекладу художнього тексту. Збірник статей. Рига. 1968. С. 37.0
20. Мазуренко І. Фразеологізми в англійськомовному художньому тексті та їх переклад на українську мову. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. 2017. Вип. 144. С. 124-127.
21. Марущак, І. Фразеологічні звороти в англійському та українському мовленні: проблеми перекладу. *Мовознавство*. 2016, Вип. 1. С. 38-47.

22. Мельник, І. Фразеологічні одиниці як невід'ємний елемент мови". *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. Серія Філологічні науки*. 2019. Вип. 3. С. 18-21.
23. Методи лінгвістичних досліджень тексту. *Методи лінгвістичних досліджень : навч. посібник*. Умань, 2019. С. 28–35.
24. Найда А. Збереження національно-культурної специфіки стійких народних порівнянь у процесі перекладання. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Германістика та міжкультурна комунікація*. 2016. Вип. 26. С. 28-33.
25. Ніда С. Фразеологізми як лінгвокультурні одиниці та проблеми їх перекладу. *Серія Філологічні науки*. 2016. Вип. 79. С. 39-43
26. Нойберт А. Прагматичні аспекти перекладу. *Питання теорії перекладу в зарубіжній лінгвістиці*. 1978. С. 185-202.
27. Палагнюк О.В. Фразеологізми в англomовному художньому тексті: лінгвокогнітивний та перекладацький аспекти. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія Філологічні науки*. 2016.
28. Палагнюк, О. Фразеологізми в англomовному художньому тексті: лінгвокогнітивний та перекладацький аспекти. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*. 2016. Вип. 3. С. 72-76.
29. Панасюк Ю. Особливості фразеологічних одиниць із топонімічним компонентом в англійській мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. С. 88-91.
30. Соколенко В. Англійські фразеологізми в українському перекладі: проблеми та шляхи вирішення. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2017. Вип. 2. С. 98-103.
31. Тащенко Г. В. Актуальні проблеми теорії та практики перекладу : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків. 2021. 168 с

32. Фока М. Відтворення синтетичних образів як проблема художнього перекладу. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філологічна*. 2013. Вип. 36. С. 377-381
33. Харченко Н. Переклад фразеологізмів англійської мови в українській перекладацькій практиці. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2019. Вип. 23. С. 59-62.
34. Хороб О. Особливості перекладу фразеологізмів у контексті культурного зв'язку. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2017. Вип. 30. С. 139-144.
35. Черней Д., Бялик В. Труднощі та способи перекладу англійських фразеологізмів. *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Т. 1. С. 138–141.
36. Чумак О. М. Категоризація фразеологізмів за змістом в англійській мові. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. 2018. Вип. 1. С. 80-83.
37. Шніп Ю. Переклад англійських фразеологічних одиниць із компонентом час українською мовою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2016. Вип. 20. С. 147-149.
38. Wojko, H. Translation of phraseological units in literary texts: Problems and strategies. *Filologia Polska*. 2018. Vol. 30. P. 179-190.
39. Casser D. Giorgi S. Idiomaticity and Translation: The Acquisition of Cross-Linguistic Phraseological Competence. *Journal of Language and Culture*. 2013. P. 23-29.
40. Ivanova Y. Lukianova M. Translation of Phraseological Units in the Novels of John Galsworthy. *A Study of Selected Examples*. 2016. P. 221-227.
41. Larson M. Freedman D. The Art of Stylistic Translation: The Case of Phrasal Idioms. *Perspectives: Studies in Translatology*, 2010. Vol. 18. P. 245-256.
42. Makkai A. *Idiom Structure in English*. The Hague: Mouton. 1972. Vol. 11. 371 p.

43. Thinard M. Colours & Metaphors: A Study of Black, White and Grey Metaphors in English Idioms. 2019. 37 p.
44. Yasmin B. Mohsen H. Idiomaticity in Translation: Challenges and Strategies. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*, Vol. 3. 2020.
45. Zelinka, T. The Use of Phraseology in John Galsworthy's Novels. *Language in Society*. 2015. Vol. 44. P. 251-268.

Джерела ілюстративного матеріалу

46. Голсуорсі Д. Сага про Форсайтів: трилогія / переклад: О. Терех. Харків. Фоліо. 1906. 878 с.
47. Galsworthy J. A Modern Comedy. Wildside Press, LLC. 1929. 528 p.
48. Galsworthy J. In Chancery. Independently Published, 2019. 328 p.
49. Galsworthy J. The Man of Property. William Heinemann. 2007. 400 p.
50. Galsworthy J. The White Monkey. William Heinemann. 1924. 248 p.
51. Galsworthy J. To Let. William Heinemann. 2019. 276 p.
52. Galsworthy, J. The Forsyte Saga. William Heinemann. 1922. 878 p.
53. John Galsworthy. Encyclopedia *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/biography/John-Galsworthy>.

Довідкова література

54. Александрова, О. М. Теорія і практика перекладу англійської науково-технічної літератури: навч. посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет». 2007 Вип. 46. С. 487–498.
55. Бабич І.М. Теорія та практика перекладу: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2006. 344 с.
56. Білоус О. Фразеологічні звороти в мові і культурі. Київ: Центр учбової літератури. 2008. 232 с.

57. Величко І. Жовтобрюх Л. Українська мова за професійним спрямуванням. Лексикологія. Фразеологія. Стилїстика. Практикум. Київ: Академвидав. 2006. С. 113.
58. Габїдуліна А. Колесніченко О. Методологія сучасних лїнгвістичних досліджень: навч. посїбник. Слов'янськ. 2019. 332 с.
59. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалї перекладів творів української літератури англїйською мовою). Львів: Львівський університет. 1989. 216 с.
60. Іваненко, Г. А. Курс теорії перекладу: навч. посїбник. Київ: Ленвіт. 2003. 149 с.
61. Клочко С. Основи теорії перекладу: навч. посїбник. Київ: Видавничий центр "Академія". 2006. 304 с.
62. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. Київ : Вища школа. 1982. 164 с.
63. Корунець І. В. Теорія і Практика перекладу. Вінниця. Нова Книга. 2001. 245 с
64. Коршунова Л. Теоретична граматика англїйської мови: фразеологія. Київ: Видавничий дїм "КМ Академія". 2013. С. 54-64.
65. Кочерган, І. Литовченко, Л. Фразеологія англїйської мови. Київ: Центр учбової літератури. 2008. 413 с.
66. Мельничук. О. Фразеологія англїйської мови: навч. посїбник. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Знання. 2013. 352 с.
67. Мірошник К Перекладацька етика та етикет: навч. посїбник. Київ: Ленвіт. 2004. 96 с.
68. Мовознавчий енциклопедичний словник / за ред. В. М. Максименка. Київ: Українська енциклопедія. 2007. 1392 с.
69. Моркун В.В. Фразеологія англїйської мови: підручник. Київ: Ленвіт. 2016. С. 15-16.

70. Музичук О. Підласий Л. Шевченко В. Фразеологізми в англійській мові: наук.-практ. посібник. Київ: Кондор. 2017. 268 с.
71. Нікітенко Л. Теорія та практика перекладу. Київ: Книга. 2011. 321 с.
72. Ніконова В. Г. Професійно-орієнтований переклад у когнітивно-дискурсивному ракурсі: навч. посібник / В. Г. Ніконова, Ю. В. Кононець, Х. Б. Мелько, Е. В. Польова, В. Б. Скрябіна, В. П. Сніцар, О. І. Чернікова. Київ: Видавничий центр КНЛУ. 2018. 426 с.
73. Панов М. Теоретична граматики англійської мови: фразеологія. Київ: Видавничий дім "Академія" . 2008. 260 с.
74. Сушко Т. Фразеологічні одиниці як засіб вираження мовної культури та звичаїв народів. 2017. С. 50-53.
75. Українська мова: енциклопедичний словник / за ред. В. Т. Бусела. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана. 2007. 1120 с.
76. Чумак Н. Качала М. Стефанишин М. Фразеологія сучасної англійської мови: навч. посібник. Київ: Видавничий дім "КМ Академія". 2016. 264 с.
77. Юнг К. Феномен духу в мистецтві та науці. Збірник творів. 1992. Вип.19. Т. 15. 320 с.
78. Ярмоленко І. Пастушенко, О. Фразеологія сучасної української мови: навч. посібник. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова. 2019. 399 с.
79. Ясько О.А. Фразеологізми в аспекті перекладу: теорія та практика. Київ: Видавничий дім «Слово». 2016. 256 с.
80. Austin J. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. The Modern Language Journal. 1993. Vol. 77. P. 565.
81. Cambridge Idioms Dictionary / ed. by C. U. Press. 2nd ed. Cambridge, UK : Cambridge University Press. 2006. 505 p.
82. Cowie A. The Oxford Dictionary of Current English. New York: Oxford University Press. 1998. p. 1175.

83. Duszak A. Culture and styles of academic discourse. *Walter de Gruyter*. 2011. 363 p.
84. Haque, M. Translating literary prose: Problems and solutions. *International Journal of English Linguistics*. 2012. Vol. 2. P. 97.
85. Hornby AS. Oxford advanced learner's dictionary of current English. Oxford University Press. 1974. 1055 p.
86. Hymes D. On communicative competence. 1972. P. 52-72.

Інтернет джерела

87. Володимир Гнатюк. *Офіційний сайт Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. URL: https://tnpu.edu.ua/volodimir-gnatyuk.php?clear_cache=Y. (дата звернення: 15.11.2023 р.)
88. Загнітко Анатолій Панасович. Факультет філології, психології та іноземних мов. *Донецький національний університет імені Василя Стуса – офіційний веб-сайт*. URL: <https://phil.donnu.edu.ua/zagnitko-anatolij-panasovych-3/>. (дата звернення: 16.11.2023 р.)
89. Іван Карпенко-Карий. // *Вікіпедія: вільна енциклопедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Іван_Карпенко-Карий. (дата звернення: 14.11.2023 р.)
90. Карабан В'ячеслав Іванович. // *Вікіпедія: вільна енциклопедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Карабан_В'ячеслав_Іванович. (дата звернення: 16.11.2023 р.)
91. Кравченко Н. Методи лінгвістичних досліджень. *Dyskurs.ua*. URL: <https://discourse.com.ua/lekcii/metodi-lingvistichnih-doslidzhen/>. (15.11.2023 р.)
92. Лариса Масенко. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/author/лариса-масенко/от-уq>. (16.11.2023 р.)
93. Маслов Василь Іванович. // *Вікіпедія: вільна енциклопедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Маслов_Василь_Іванович. (17.11.2023 р.)

94. Микола Скрипник – українець і комуніст, що намагався поєднати непоєднуване. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/mykola-skrypnyk-ukrayinizatsiya/31683835.html>. (17.11.2023 р.)

95. Народився Іван Огієнко, історик і письменник, мовознавець, видавець, педагог, громадський, політичний і церковний діяч. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4570>. (дата звернення: 17.11.2023 р.)

96. Народився Юрій Шевельов (Шерех). Український інститут національної пам'яті - офіційний веб-сайт. URL: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/gruden/17/1908-narodyvsya-yuriy-shevelov-shereh>. (дата звернення: 16.11.2023 р.)

97. Проблема перекладності і неперекладності. UkrLit.net. URL: <https://ukrlit.net/article/987.html> (дата звернення: 18.11.2023 р.)

98. Роксолана Зорівчак. Про дитинство, навчання і англійську філологію в умовах закритого суспільства 1950-их рр. Львівський національний університет імені Івана Франка – офіційний веб-сайт. URL: <http://oralhistory.lnu.edu.ua/zhyttiepysy/roksolana-zorivchak-pro-dytynstvo-navchannia-i-anhliys-ku-filolohiiu-v-umovakh-zakrytoho-suspil-tva-1950-ykh-rr/>. (18.11.2023 р.)

99. English Cambridge Dictionary. Cambridge University Press & Assessment. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>. (дата звернення: 20.11.2023)

100. English Idioms: 50+ Most Commonly Used Idioms About Life. *Lemon Grad*. URL: <https://lemondgrad.com/english-idioms-about-life/> (дата звернення: 23.11.2023)

101. Idioms: Definition, Types & Examples. *Study.com*. URL: <https://study.com/academy/lesson/idioms-definition-types-examples.html> (дата звернення: 25.11.2023).

102. The Benefits of Learning Idioms. *The Language Key*. URL: <https://thelanguagekey.com/benefits-of-learning-idioms/> (дата звернення: 23.11.2023).

103. The Importance of Idioms in Language Learning. *FluentU* URL: <https://www.fluentu.com/blog/educator-english/idioms-in-language-learning/> (дата звернення: 20.11.2023).

ДОДАТКИ

Типи фразеологізмів

Таблиця 1

Фразеологічні вирази	Фразеологічні дієслова	Фразеологічні порівняння	Фразеологічні звороти
<p>"It's now or never" «Або пан, або пропав»</p>	<p>"Rest on one's laurels" «Спочивати на лаврах»</p>	<p>"Pure as the driven snow" «Білий та пухнастий»</p>	<p>"Good night" «На добраніч»</p>

Наукові та лінгвістичні методи дослідження

Таблиця 2

Наукові методи дослідження	Лінгвістичні методи дослідження
<ul style="list-style-type: none">• Індукція• Дедукція• Метод гіпотез• Аналіз• Синтез• Спостереження• Ідеалізація• Моделювання	<ul style="list-style-type: none">• Описовий метод• Порівняльно-історичний метод• Зіставний метод• Типологічний метод• Структурний метод• Функціональний метод• Конструктивний метод

Способи перекладу, використані в роботі

Таблиця 3

<p>Дослівний переклад: "to bury the hatchet" (поховати сокиру)</p>	<p>Парафразуючий переклад: "to take the bull by the horns" (взяти бика за роги) - "to tackle the problem head-on" (зайнятися проблемою самому)</p>
<p>Стилістичний переклад: "to let the cat out of the bag" (випустити кота з мішка) - стилістична приналежність до розмовної мови</p>	<p>Контекстуальний переклад: "She would have thought it as absurd as to carry coals to Newcastle" ("Вона б подумала, що це так само абсурдно, як везти вугілля в Донбас")</p>

Таблиця фразеологізмів за кольоропозначенням (приклади з творів Дж. Голсуорсі)

Таблиця 4

<i>“black”</i>	<i>“white”</i>	<i>“pink”</i>	<i>“blue”</i>
<p><i>“His father looked black...”</i> <i>(J. Galsworthy. The Forsyte Saga).</i> <i>In other words: He looks angry.</i></p>	<p><i>“The house was a white elephant...”</i> <i>(J. Galsworthy. The Forsyte Saga).</i> <i>In other words: The house was a waste of money.</i></p>	<p><i>“He looked pink...”</i> <i>(J. Galsworthy. “The Chancery”)</i> <i>In other words: He looked in a healthy way.</i></p>	<p><i>“...drive up once in a blue moon and ask...”</i> <i>(J. Galsworthy. “To Let”)</i> <i>In other words: ...drive up very rarely and ask...</i></p>